

- ⊕ **Música:** Botifarra simfònic
- ⊕ **Tradicions:** Llegendes de Catalunya a Sant Martí de Tous
- ⊕ **Festivals:** València estrena el 4ever Fest

EL TRES ANYS DE PROTESTES EMMORDASSADES

ENTREVISTA SIMONA LEVI ACTIVISTA

‘Guanyarem, eh? Però sense Podem guanyaríem més de pressa’

EDITORIAL VICENT PARTAL Ni amb la llibertat dels presos no n’hi haurà prou

Les bases d’ERC voten el full de ruta del partit per als anys vinents

VICENT
PARTAL

director@vilaweb.cat

NI AMB LA LLIBERTAT DELS PRESOS NO N'HI HAURÀ PROU

El govern espanyol va confirmar ahir que complirà finalment la llei i acostarà els presos polítics a presons del Principat. Sens dubte, la mesura representa un canvi per a millor per a ells que tots celebrem. Però políticament no vol dir res. No haurien de ser a cap presó catalana sinó en llibertat.

En paral·lel, ahir també els jutges espanyols ens van oferir un nou repertori de bertranades greus, especialment la demanda als membres de l'anterior govern de pagar més de dos milions d'euros –a sobre de segrestats, atracats– i el vodevil de Llarena enviant tones de paper en castellà als jutges alemanys, amb la clara intenció de continuar allargant de manera artificial la vista contra el president Puigdemont.

—
Amb el rerefons del documentari '20-S', emès dijous a TV3 i que encara es pot visionar a la carta, la indignació és creixent pel comportament dels jutges, sobretot de Llarena. Ho vaig avisar abans que passara, amb aquella

metàfora del pendent ferroviari. Si Espanya judicialitzava el procés d'independència, posaria la democràcia en pendent ferroviari, convertint els jutges en una màquina desbocada que va cap avall sense poder –la controlar. Tal dit i tal fet.

—

El descontrol, però, no pot quedar impune. És evident que Llarena actua de manera delictiva, saltant impunement i descarada tots els procediments que haurien de ser els normals en una causa. I d'això, n'haurà de respondre. N'hauria de respondre. Judicialment. Ni amb la llibertat dels presos ni amb el retorn dels exiliats no n'hi haurà prou.

'20-S', DE MEDIADORS A PRESOS

MERCÈ IBARZ

Fotograma del documental '20-S'. vw

**Crònica documental
d'unes hores decisives
després convertides en
relat jurídic-polític de
protesta violenta**

Una de les definicions clàssiques del cine documental diu que és la narració d'imatges de la realitat segons 'un punt de vista documentat' (Jean Vigo). Això és el que fa 20-S, que aquesta setmana hem pogut veure i està disponible a la web de TV3. La qüestió bàsica que motiva el relat dirigit i produït per Jaume Roures, de Mediapro, és que Jordi Cuixart i Jordi Sànchez van ser els mediadors amb la Guàrdia Civil en la concentració multitudinària i que, si van pujar dalt d'aquell cotxe, va ser per desconvocar-la. Aquest punt de vista, prolixament documentat a 20-S, permet comprendre una mica més què va passar aquell dia. Hauria de servir a la defensa dels dos presos.

Van ser hores de revolta al carrer i, també, hores de batalla als jutjats. Aquest és el segon aspecte del 'punt de vista documentat' del relat: com és que la policia es presenta a la seu de la CUP sense cap ordre judicial i pretén entrar-hi. Només que s'hagués produït alguna tensió entre els militants, simpatitzants i veïns del carrer de Casp amb la policia, s'hauria pogut muntar un desgavell considerable. Més catastròfic hauria pogut ser que a la Rambla de Catalunya, on es van arribar a concentrar potser trenta mil persones o més, en algun moment hi hagués hagut violència. Però no n'hi va haver. Tot i que en els cotxes de la guàrdia civil hi havia jarmes!, allà deixades, no se sap per qui ni per a què. El jurista sevillà Joaquín Urías es pregunta allò que

És que s'intentava provocar la rebel·lió, la violència en definitiva que exigeix el codi penal perquè aquesta acusació sigui sostenible?

Criminalitzar la protesta al carrer, emmudir les denúncies d'una policia que vol enregistrar la seu d'un partit polític sense ordre judicial

l'espectador tem que tal vegada va passar: és que s'intentava provocar la rebel·lió, la violència en definitiva que exigeix el codi penal perquè aquesta acusació sigui sostenible?

A Lluís Llach, el jutge Llarena no l'ha admès com a testimoni del cas. Que hi era, ho sabíem. En el documental es veu bé i ell parla ben clar, com té per costum. S'hi palpa el desconcert i el temor quan els Jordis saben que en els cotxes de la Guàrdia Civil hi havia armes, Llach ho rememora. Com va anar? Ho sabrem mai? Un mosso d'esquadra d'incògnit i la veu alterada hi diu coses substancials, que els tribunals haurien d'atendre. Totes les altres veus hi diuen coses importants, però sobretot les diuen els mossos, ja sigui aquest d'incògnit o el major Tra- pero a través dels enregistraments de les seves declaracions.

Moments particulars: una dona llegeix al mòbil que al port de Barcelona està arribant un vaixell amb 1000 policies. Veure els Jordis, Junqueras, Marta Rovira, la Gabriel que riu. Música al carrer perquè no surti de mare la concentració al carrer de Casp, gent amb clavells a la Rambla de Catalunya.

Aquell dia va quallar el que vivim des de llavors. Quan vam saber per les notícies de primera hora que la Guàrdia Civil escorcollava el Departament d'Economia, va començar també el flux de ciutadans cap allà a protestar al carrer. La presència més i més continuada de gent al llarg de tot el dia, fins ben entrada la nit, fins a la mitjanit, va desbordar tots els partits, no crec que ni els cupaires esperessin que fossin tantes les persones que s'hi sumaven. Faltava ben poc per a l'1 d'octubre. En el referèndum va passar el que va passar, també els partits es van veure desbordats per la gran participació a les urnes. El relat polític-judicial posterior, igual, també surt del mateix, de veure tantíssima gent al carrer.

I a quarts de dotze de la nit, els Jordis van pujar sobre un cotxe de la Guàrdia Civil per desconvocar-la. 'I com desconvocuem?', es diuen entre ells i amb Llach, 'com ho fem?'. Cuixart i Sánchez van tenir el coratge de fer-ho, de dir a la gent que se n'anés cap a casa, la gent ho va fer, i ells al cap de poc van passar de ser mediadors a ser presos. Per enfilat-se en aquell cotxe, en el qual ja s'havien enfilat gairebé tots els periodistes que van seguir aquella llarga jornada. Una 'imatge cinematogràfica, simbòlica', diu Jaume Asens en el documental, que l'endemà encapçalaria les portades dels mitjans i teles que es dedicarien a partir de llavors a construir el relat de la sedició i la rebel·lió.

Criminalitzar la protesta al carrer, emmudir les denúncies d'una policia que vol enregistrar la seu d'un partit polític sense ordre judicial, convertir dos mediadors –l'un, Cuixart, amb grip ('trancassu', en diu), l'altre amb un clavell vermell a les mans— en dos violents. Esperem que 20-S ajudi a la defensa dels presos, és el punt de vista documentat que falta en el relat de la judicatura.

Com desconvocuem? És la pregunta clau, des del 20-S. 📺

EL TRASLLAT DELS PRESOS POLÍTICS CATALANS NO ÉS UN GEST, ÉS UN DRET

PERE MARTÍ

El president del govern espanyol, Pedro Sánchez. ACN

El trasllat és previst per llei, el gest seria retirar la querella contra els dirigents independentistes * Sardenya reconeix oficialment el català de l'Alguer i oficialitza el sard *** El batlle d'Ontinyent, detingut per l'operació Alqueria, és ovacionat quan torna a l'Ajuntament**

TEMA DEL DIA

Llei. El govern espanyol sembla que finalment traslladarà els presos polítics catalans a presons catalanes. La Conselleria de Justícia no ha rebut cap notificació oficial, però la ministra portaveu del govern espanyol, Isabel Celáa, ho ha confirmat en la conferència de premsa posterior al consell de ministres. La primera cosa que cal recordar és que no som davant de cap gest polític, sinó senzillament del compliment de la llei penitenciària, que estableix que els presos han de ser a prop de les seves famílies en la mesura que sigui possible. L'article 12.1 de la llei orgànica d'ordenació penitenciària deixa la decisió en mans d'institucions penitenciàries, però exhibeix el criteri de proximitat per a 'evitar el desarrelament

social dels penats'. És un dret que tenen tots els presos, no un privilegi ni una concessió a unes negociacions polítiques que encara no han començat.

El trasllat és, sens dubte, una bona notícia, primer de tot, per a les seves famílies, que s'estalviaran haver de fer 1.200km cada setmana per a visitar els dirigents independentistes reclosos. L'allunyament és un càstig afegit a la presó, perquè qui el pateix és l'entorn més proper, amb el cost econòmic i el desgast físic que comporten els desplaçaments. També permetrà als advocats de treballar amb més facilitats.

El gest polític seria posar fi a la presó provisional i deixar-los en llibertat, a

No som davant de cap gest polític, sinó senzillament del compliment de la llei penitenciària, que estableix que els presos han de ser a prop de les seves famílies

Si Llarena usa tàctiques dilatòries, amb els tribunals alemanys és que preveu una decisió contrària als seus interessos

L'espera d'un judici en el qual són acusats d'uns delictes que la mateixa interlocutòria del Tribunal Suprem reconeixia que eren difícils de provar. No hi ha rebel·lió, perquè no hi ha violència, i no hi ha malversació, perquè el govern no es va gastar ni un euro en el referèndum, tal com va sentenciar el ministre Montoro. El reportatge emès per TV3 dijous posa imatge i veu a l'esforç de Jordi Sánchez i Jordi Cuixart d'evitar qualsevol mena d'incident en la concentració del 20 de setembre, negociant directament amb la Guàrdia Civil. És una indecència que continuïn empresonats.

El relat de la justícia espanyola per a encausar els dirigents independentistes és fals. Ho han constatat les justícies d'altres països europeus com Bèlgica, Suïssa i el Regne Unit. Veurem què diu

Alemanya, que ha de retardar la decisió sobre si lliura o no Carles Puigdemont per la tàctica desesperada del jutge Llarena d'inundar-los intencionadament de documentació en espanyol per a entorpir els tràmits. Si Llarena usa tàctiques dilatòries, és que preveu una decisió contrària als seus interessos. Això que ha fet de donar dos dies als membres de l'antic govern per a pagar dos milions d'euros de fiança per responsabilitat civil i que, en cas contrari, els embargarà, és un nou element que genera tensió i demostra que Llarena no està en treva.

Mentre no es resolgui la qüestió dels presos i exiliats, serà molt difícil normalitzar la situació política de Catalunya. Si Sánchez es pensa que traslladar uns presos –a qui ell nega la condició de polítics– servirà per a estovar la posició del president Torra de cara a la reunió del 9 de juliol, és que està mal informat o molt mal assessorat. És cert que amb un govern del PP el trasllat no hauria estat possible. El fet que Àngel Yuste, un home de José Maria Aznar, hagi deixat de ser secretari general d'Institucions Penitenciàries i hagi estat rellevat per Àngel Ruiz Ortiz, un home de Manuela Carmena, s'ha de notar. Com a mínim, que compleixin la seva llei. El gest polític definitiu seria que la nova fiscal general de l'estat, María José Segarra, que es defineix com a progressista, retirés la querella del govern espanyol contra els dirigents independentistes. Però això no passarà.

MÉS QÜESTIONS

El batlle d'Ontinyent, detingut per l'operació Alqueria, és ovacionat quan torna a l'ajuntament. Jorge Rodríguez, batlle d'Ontinyent i president de la Diputació de València, ha estat rebut amb aplaudiments i abraçades quan ha arribat a l'ajuntament. Ahir, Rodríguez va quedar en llibertat, tot i que continua com a investigador en una causa declarada secreta per un jutjat de València que investiga els possibles delictes de malversació de cabals públics i prevaricació en la contractació d'alts càrrecs en l'empresa

Divalterra, dependent de la Diputació de València. Dimecres, Rodríguez i cinc càrrecs més de la diputació van ser detinguts i ahir van passar a disposició del jutge, que va decretar la llibertat per a tots sis. Rodríguez ha arribat cap a un quart de dues i a la porta de l'ajuntament l'esperaven regidors, treballadors i alguns veïns entre aplaudiments i abraçades. Fins i tot, alguna persona no ha pogut contenir les llàgrimes. El batlle els ha donat les gràcies a tots, ha saludat i, a continuació, ha pujat al despatx. De moment, ni ell ni el PSPV no han proposat que deixi la batllia.

El Govern Balear garanteix l'estabilitat malgrat les baixes de Podem. La portaveu del Govern Balear, Pilar Costa, ha enviat un missatge de 'tranquil·litat' després de la sortida de Salvador Aguilera de Podem, formació que dona suport a l'executiu des de fora. Costa ha recordat que les forces que donen suport al govern continuen tenint 'el suport de la majoria absoluta dels diputats de la cambra'. Aguilera va anunciar la baixa de Podem i el seu pas al grup mixt argumentant que la formació de Pablo Iglesias no havia complert el programa per a Eivissa en matèria d'habitatge. Precisament, la secretària general de Podem Eivissa, Viviana de Sans, ha exigint avui a Aguilera que torni l'acta de diputat i ha dit que, si no ho feia, cometria un 'fraud' al conjunt de la ciutadania.

Sardenya reconeix oficialment el català de l'Alguer i oficialitza el sard. Per primera vegada a la història, Sardenya ha aprovat una llei de regulació integral de la llengua sarda i altres llengües parlades a l'illa, com el català de l'Alguer. Amb vint-i-cinc vots a favor i vint en contra, el Consell Regional ha aprovat la nova llei per a dotar de tanta protecció com sigui possible el sard i les altres llengües. L'impulsor de la llei, Paolo Zedda (MDP), ha defensat que amb aquesta llei començava 'un camí cap a una administració pública bilingüe, com ja passa en altres comunitats lingüístiques més ben protegides, com la de Trentino i la

Després de la batalla d'Almansa, Felip V va al·legar 'dret de conquesta' per aplicar el decret de Nova Planta. WIKIMEDIA

La xifra. 982.000 espectadors van veure el programa 'Sense Ficció' de TV3 que explicava els fets del 20 de setembre

Val d'Aosta'. Amb aquesta llei, Sardenya també implementa l'ensenyament de la història de la llengua sarda a les escoles i s'estableixen subvencions als mitjans de comunicació en llengua sarda. El Consell destinarà 3,2 milions per al 2019 i 3,3 per al 2020 per a promoure el sard. Per a la regidora de Cultura, Giuseppe Dessena, és un veritable punt d'inflexió: 'És un fet històric perquè la llengua és la identitat més sentida d'un poble.'

Andorra tanca un acord amb la UE per a la lliure circulació de mercaderies. El govern andorrà i la Unió Europea han tancat l'acord d'associació per a la lliure circulació de mercaderies. Aquesta mesura exclou el tabac, que queda fora del règim d'unió duanera durant trenta anys a partir de l'entrada en vigor del pacte. Andorra, per la seva banda, s'ha compromès a adherir-se al conveni internacional de lluita contra el tabac, a reforçar la lluita contra el contraban i a mantenir un diferencial de preus amb els estats veïns. L'acord ha estat valorat molt positivament per la

ministra d'Exteriors, Maria Ubach, que ha declarat: 'Manté l'essència de l'acord duaner de 1990 i, de fet, podem dir que aquest acord de lliure circulació de mercaderies n'és una actualització.' El cap negociador de la Unió Europea, Thomas Mayr-Harting, ha avançat que també havien parlat d'una solució per a evitar que Andorra hagi d'aprovar la lliure circulació de persones fent un sistema similar a l'aplicat a Liechtenstein.

LA XIFRA

982.000 espectadors van veure el programa 'Sense Ficció' de TV3 que explicava els fets del 20 de setembre i el paper que hi van tenir Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. El programa va assolir una quota del 33,7%.

TAL DIA COM AVUI

El 29 de juny de 1707 es van publicar els Decrets de Nova Planta de València i del Regne d'Aragó. Amb el decret, es van perdre els furs, el dret i el Regne de València 'pel dret de conquesta'.

SIMONA LEVI

‘Guanyarem, eh? Però sense Podem guanyaríem més de pressa’

Entrevista a l'activista, que estrena l'obra teatral ‘Realitats avançades 2’ al Festival Grec

ALBERT SALAMÉ

JOSEP REXACH

Simona Levi, coneguda per la seva tasca com a activista i per haver destapat l'escàndol de les ‘targetes black’ de Bankia, amb els anys ha aconseguit de forjar una notable carrera com a guionista i directora teatral. Teatre independent que sempre conté un rerefons polític

i social amb el qual intenta remoure l'espectador. L'última obra és ‘Realitats avançades 2’ i s'estrenarà al Festival Grec, on es podrà veure els dies 9, 10 i 11 de juliol. Com en la primera part de l'obra, del 2007, Levi reflexiona de manera molt crítica sobre la participació de la ciutadania

en la democràcia actual, o més aviat, sobre la nul·la participació, maqui·llada amb consultes internes que no aprofundeixen en cap qüestió. En l'obra, Levi destapa les vergonyes a cop de caricatura, humor i la participació del públic en un acte amb molt de contingut polític.

*No és gràcies a
Podem que avancem,
sinó que avancem
malgrat Podem*

*La participació, de
fet, és allò que fan els
polítics. Els paguem
i els tanquem en una
habitació perquè
agafin la realitat
i la millorin o
l'empitjorin*

—Per què heu decidit de fer un 'remake' d'una obra que va fer fa deu anys?

—Perquè la participació ciutadana és una temàtica que m'agrada. Fa deu anys que ja la reclamàvem. Malgrat això, mentre que el 2007 era tot just una reivindicació perquè cap partit no la feia servir, ara el sistema l'ha mastegada completament. Fins i tot el PP fa primàries i en fa gala. Llavors, he volgut fer una caricatura de com es concep actualment, perquè la reivindicació d'una de real continua vigent.

—De fet, quant a participació, a l'obra poseu al mateix sac PP, Ciutadans, PSOE i Podem.

—Sí, perquè Podem és l'enzim que ha permès que el sistema digereixi les reivindicacions de la societat civil. Guanyarem eh, però sense Podem guanyaríem més de pressa.

—Guanyar què?

—Guanyar una participació real. Ells han estat el primer partit que ha començat amb la gammificació de la participació ciutadana. Són els qui et diuen que recullen l'esperit del 15-M i que representen la voluntat popular. Han fet pallasades amb la participació. Els qui fan bandera d'agafar reivindicacions justes, de digerir-les i d'escopir-les com porqueria, és Podem. Llavors, tothom els han copiat perquè han vist que la seva manipulació era molt eficient per a mantenir el sistema com era. És per culpa de Podem que el 15-M ha tingut dificultats. No és gràcies a Podem que avancem, sinó que avancem malgrat Podem.

—Però Podem tampoc no ha promès mai una participació com la que demaneu.

—No, però han estat els primers de fer pallasades. 'Us agrada Pablo Iglesias o no us agrada res?', 'Ens agrada Pablo Iglesias!!' Creuen que això sí que és democràcia. Això és llibertat d'expressió, però no és una participació seriosa, sobre temes seriosos. Quan Pablo Iglesias i Irene Montero decideixen de comprar el xalet és el moment de màxima participació. Ara, si vols que la tria sigui

realment participativa, fem-ne el comitè general col·lectiu, però no sotmetem la votació a una dualitat de 'o t'agrada això o no t'agrada res'. Per exemple, és més honesta Ada Colau no fent les primàries contra ningú, tot i que ja és dubtós, que Iglesias presentant-se contra els beneïts inútils. És clar, aquests grups necessiten el corrent dels beneïts inútils del 10% perquè, si obtinguessin el 100% dels vots, seria lleig i el podrien comparar amb Saddam Hussein. Amb un 87% ets un líder amb molt de suport.

—El resum de l'obra seria que la participació ciutadana, tal com la tenim entesa, és un engany?

—Totalment. La de les institucions, gairebé sempre, és completament un engany perquè no és participació. És llibertat d'expressió. Això que fan és obrir un canal gammificat, per jugar, en què demanen d'opinar, com deia que fa Podem i més partits. Això va molt bé per a la llibertat d'expressió. I aquesta és una eina més. Però això no és participació.

—I què és participació?

—La participació, de fet, és allò que fan els polítics. Els paguem i els tanquem en una habitació perquè agafin la realitat i la millorin o l'empitjorin. I normalment l'empitjoren. Proposen coses per a modificar-la i aquestes coses són les lleis. Això és participació. Per exemple, a Xnet acabem de fer-ne una al contrari de com sol ser: la fem i l'entreguem als diputats perquè la millorin i l'aprovin. Això és participació dels diputats en una llei ciutadana. Però també pot ser al revés, i és com jo entenc que ha de ser la participació. És clar, a Xnet no cobrem per a fer lleis. Llavors, el millor seria que els polítics en fessin i llavors demanessin a la societat civil que les esmenessin. La participació és esmenar i construir la realitat. La llibertat d'expressió és opinar, i res més.

—Però d'alguna manera, i en menor mesura, els partits ja consulten la millor manera. Es prioritzen unes polítiques i les bases participen de com han de ser.

L'horitzontalitat és falsa, no existeix. Només existeix el lideratge distribuït en xarxa

ALBERT SALAMÉ

—Però aquest sistema de participació és completament ineficient. A més, per a mi, és fals. L'horitzontalitat és falsa, no existeix. Només existeix el lideratge distribuït en xarxa. Per això, l'única forma de govern que considerem per a una democràcia real és la democràcia en xarxa, que és per lideratge distribuït. Això vol dir que no hi ha un sol líder. Cadascú ha de liderar en el seu espai. Xnet lidera unes coses, VilaWeb en unes altres... Tu no opinaràs de dret digital perquè saps que jo en sé més, i jo no opinaré de coses de periodisme o de Catalunya perquè en sabeu més vosaltres. És aquest reconeixement dels agents actius de la societat civil i la seva federació que poden aportar solucions.

—Això com pot interpel·lar la meua àvia, que, per exemple, està molt allunyada d'aquests mecanismes?

—Bé, doncs no la tinguem present. Les institucions que s'encarreguen de participació, de vegades, es vanen d'haver fet una consulta sobre un tema i que hi hagin participat no sé quants milers i milers de persones. Molt bé, però aquest

esforç perquè hi participi molta gent, no l'entenc. La gent participa si vol i, si no vol, no participa. Però la responsabilitat de les institucions no és obligar a participar-hi, sinó de posar els canals perquè sigui efectiva. Participació real. Ha de ser preventiu perquè si llavors no s'utilitzen és perquè justament la institució fa bé la seva feina. Potser la teva àvia no hi participarà, però farà uns pastissos genials. Cadascú fa com vol.

—Com observeu el canvi de govern a l'estat espanyol?

—Crec que m'ha alleugerit. La situació d'immobilitat d'abans i en la qual tot només podia empitjorar, ha canviat. Jo no sóc de l'escola del 'com pitjor, millor'. És a dir, que per a lluitar és millor una situació molt adversa i terrible perquè així la gent es desperta. No ho crec perquè la força del repressor és sempre molt brutal i tenim exemples històrics que confirmen això que dic. A partir d'aquí ja ho veurem.

—Amb aquest PSOE es podria tramitar estatalment una llei d'alertadors de la

corrupció com la que heu presentat al parlament? De fet, la van presentar tots els partits excepte Ciutadans i PP.

—Bé, exactament no. És que ni els vàrem oferir mai de participar-hi. Fins i tot vàrem fer un piulet demanant que no els insultessin perquè alguns es van abraonar contra ells. Al PP, no li ho vàrem demanar perquè si volem parlar amb algú del grup mixt ja ho fem amb la CUP, perquè des de l'anterior legislatura que treballa amb nosaltres amb temes de corrupció. I, a Ciutadans, no els ho vàrem ni proposar perquè ja havien presentat la seva proposició de llei al congrés espanyol i un clon al parlament. Aquesta llei que aportem nosaltres ha de servir per a escombrar la de Ciutadans perquè el seu text és una caricatura, no una llei. Amb el PSC hi ha hagut un cert canvi d'actitud. No m'agrada posar les línies vermelles perquè té un aspecte molt testosterònic, veure qui té la línia vermella més llarga. De fet, l'única feina per la qual paguem els polítics és per a pactar. I el polític que diu que no pacta perquè té línies vermelles és un incompetent i se l'ha d'enviar a casa.

—Podrà desencallar-se la qüestió catalana?

—Tal com estàvem abans, ho veia complicat, però crec que ara hi ha opcions per a estratègies diferents que desbloquin la situació.

—Un desblocatge real?

—Bé, la prioritat és que no hi hagi gent a la presó i això és el primer que convé desbloquejar. I, com vaig escriure, les posicions de tothom ara mateix són clares. Però com més anem repetint certs conceptes en bucle, més ens allunyem d'assolir un canvi real.

—Quins conceptes?

—Jo crec que la situació és clara. Demà no hi haurà cap república. És molt clar qui la vol, concretament el 47% de la població. Queda clar que el 47% no és suficient. Queda clar que el 47% és molta gent i on es col·loquen els partits i les organitzacions. A partir d'aquí s'ha de

treballar per aconseguir de recuperar els drets polítics i la llibertat d'expressió, i fer feina per a aconseguir una millora de la democràcia i un canvi polític. Aquesta és la urgència de tot Catalunya.

—I l'independentisme què ha de fer?

—Jo crec que els independentistes entenen que són només un 47% i que, raonablement, sabem que necessiten almenys un 60%. I seria millor encara un 70%. Treballar en una direcció per a sumar més gent al projecte és una opció completament democràtica. Els elements són damunt la taula. Jo crec amb l'excel·lència que hi ha a Catalunya i, passi què passi, cal proposar un espai que faci il·lusió i que un sigui exemple per als altres. Aquesta és l'única solució perquè el projecte independentista agradi a més gent. I això s'aconsegueix seduint i fent polítiques que converteixin Catalunya en una opció encara més desitjable.

—No us perdeu cap cas. Fa poc, amb l'Observatori del Deute en la Globalització (ODG) i l'Institut de Drets Humans, des de Xnet va presentar una querella pel cas Castor. Fa poc us l'han arxivada.

—Sí, i nosaltres hi hem presentat un recurs. S'ha d'intentar. Mira el cas Bankia, no passa res fins que no et mobilitzes. Jo, quan m'hi poso, m'hi poso. Jo sóc la qui impulsa la idea que t'has de querellar sempre que puguis. L'ODG té un treball sobre el cas Castor molt exhaustiu que en coneix tots els caragols. Llavors, entre els seus coneixements tècnics i els nostres coneixements sobre litigi estratègic des de la societat civil, hem ajuntat les forces.

—Quin és l'objectiu?

—Que entrin tots a la presó, Florentino Pérez i els cinc ministres, Joan Clos, Miguel Sebastián, Magdalena Álvarez, Elena Espinosa i José Manuel Soria; que deixem de pagar el Castor en la factura de la llum —que ja ho hem fet però l'acabarem pagant en el pressupost general de l'estat espanyol, i que ens tornin allò hem pagat a la factura de gas durant els darrers dos anys. També era inimaginable que Rato entrés a la presó, i mira. ■

No m'agrada posar les línies vermelles perquè té un aspecte molt testosterònic, veure qui té la línia vermella més llarga

Els independentistes entenen que són només un 47% i que, raonablement, sabem que necessiten almenys un 60%

Els tres anys de protestes emmordassades

L'Aravot La llei de seguretat ciutadana ha criminalitzat i normalitzat la repressió contra les crítiques i protestes

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

El primer de juliol es compleixen tres anys de l'entrada en vigor de la llei orgànica de protecció de la seguretat ciutadana, coneguda com a 'lleï mordassa'. Ha estat fortament criticada, des d'abans d'haver-se aprovat i tot, per considerar que limita el dret de reunió, de manifestació i la llibertat d'expressió, i que posa en risc drets fonaments i llibertats públiques.

Les crítiques han arribat de tots els àmbits: associacions de drets humans, com Amnistia Internacional i Human Rights Watch, mitjans de comunicació internacionals, com The New York Times, o fins i tot un grup de relators especials de l'ONU.

El Síndic de Greuges de Catalunya va alertar que la legislació administrativa i penal preveu un excés de restriccions en els drets i llibertats fonamentals, cosa que la fa incompatible amb la jurisprudència del Tribunal Europeu.

Un ampli poder sense mecanismes de control

La redacció de la llei, vaga i ambigua, dona un excessiu marge d'actuació a les forces i cossos de seguretat de l'estat i deixa desprotegit el ciutadà. La presumpció de veracitat dels agents és base suficient per a multar i està per sobre de la presumpció d'innocència, un dels fonaments de la democràcia.

I dona un gran poder als agents sense establir cap mecanisme de control que impedeixi els abusos. No preveu un delictes –si fos així, s'obriria

un procés judicial i un jutge que hauria de decidir sobre les proves– sinó solament una sanció administrativa, però les multes poden arribar als 600.000 euros, i en la major part dels casos només es té en compte la versió dels agents.

L'article que regula la 'falta de respecte o consideració' és un dels més polèmics, perquè no delimita què es pot considerar falta. Un dels casos més virals és el d'un vídeo compartit a les xarxes socials el 2016, on es veia un policia en baixa forma perseguint sense èxit una persona. Van sancionar per falta de respecte totes les persones que van compartir el vídeo, van prémer-hi el botó de 'm'agrada' o van fer-hi comentaris burletes.

Pel mateix motiu, es va sancionar amb 300€ un conductor per haver dit 'col·lega' a un agent. Les dades mostren que al País Valencià, fins a l'agost del 2017, van aplicar-se 6.925 sancions per falta de respecte a la policia i 873 a les Illes. Al Principat, només amb dades del 2015, van ser sancionades 1.540 persones pel mateix motiu. A tot l'estat espanyol, amb dades actualitzades que arriben fins al primer trimestre del 2018, ja hi ha gairebé 50.000 sancions.

Les sancions obliguen el suposat infractor a demostrar la seva innocència, i preval la paraula del funcionari, de manera que és gairebé impossible demostrar-la. A més, si vol recórrer en contra de la sanció, cal pagar les taxes judicials (i es perd la bonificació del 50% de la multa), cosa que fa que molts sancionats paguin malgrat ser innocents.

Els agents tenen la capacitat de valorar conductes i què

La redacció de la llei, vaga i ambigua, dona un excessiu marge d'actuació a les forces i cossos de seguretat de l'estat i deixa desprotegit el ciutadà. ACN

Elimina les concentracions espontànies, que es fan com a reacció immediata a alguns esdeveniments i sense temps a comunicar-les. ACN

consideren desobediència o falta de respecte a l'autoritat, i ho poden sancionar amb multes que arriben als 600.000€, sense mecanismes de control ni de rendició de comptes.

Les protestes emmordassades

El poder desmesurat que es dona als agents i l'àmplia interpretació de què significa atemptar contra la seguretat pública (sense ser delictes) posa en perill el dret de reunió, d'expressió i d'informació. Només el 2016 hi va haver 34.000 sancions per exercir aquests drets. És per això que diverses organitzacions ho consideren un mecanisme per a limitar drets civils.

L'article 36.2, per exemple, defineix com a infracció molt greu –de 30.001 a 600.000 euros– la 'pertorbació greu de la seguretat ciutadana' davant les diferents assemblees legislatives, encara que no

estiguin reunides. L'ambigüitat de la definició fa demanar-se què vol dir 'pertorbar la seguretat ciutadana', si cridar, tallar el carrer, entrar a l'edifici o protestar a la porta. La resposta, simplement, depèn del criteri dels agents.

La llei permet de sancionar els organitzadors o promotors de manifestacions no autoritzades, que poden ser tots aquells que en difonguin la convocatòria per escrit, per les xarxes o de manera oral. No és estrany que hagi estat considerada com una eina per a reprimir la protesta. El Síndic de Greuges ho situa com a resposta a l'increment de les protestes socials (2012-2015), malgrat que aquestes protestes no van comportar pas cap creixement de manifestacions il·legals ni altres conductes que justificuessin la llei.

Fins i tot, s'assenyala que les limitacions estan fetes expressament per a prohibir

formes de protesta preexistents. Les multes de centenars d'euros per fer manifestacions o reunions no comunicades, o simplement per restricció de circulació de vianants, seria una manera de prohibir un nou 15-M. Sancionar que s'exhibeixin objectes perillosos amb ànim intimidatori és una manera d'aturar els piquets de les vagues; i multar l'ocupació o permanència de la via pública, aturaria moviments com la PAH i la resistència a desallotjaments. Prohibir d'escalar edificis o monuments, cosa que es fa per a penjar pancartes, evitaria les habituals protestes de grups com Greenpeace. Fins i tot, es preveuen multes de 100€ a 600€ per pintades.

Sancionar la pertorbació de la seguretat en actes públics, espectacles o actes religiosos, pot servir per a evitar protestes en mítings o accions com

les de FEMEN, per exemple. Fins i tot, la desobediència o resistència a l'autoritat, quan no siguin constitutius de delictes, semblen punts tan ambigus que poden servir per a sancionar qualsevol persona, a qui li serà gairebé impossible de demostrar la innocència.

La plataforma Pro Soterramiento de Murcia, un moviment veïnal que demana el soterrament de les vies de l'AVE a la ciutat, ja ha acumulat 50.000 euros de multes i hi ha prop de quaranta persones sancionades, principalment per no haver notificat les protestes o per haver ocupat les vies. Això elimina les concentracions espontànies, que es fan com a reacció immediata a alguns esdeveniments i sense temps a comunicar-les.

El dret d'expressió i d'informació

La llei prohibeix l'ús no autoritzat d'imatges i dades d'au-

L La llei ha donat un ampli poder a les forces de seguretat, que poden sancionar, i hi ha un risc real que s'extralimitin

toritats que facin perillar la seguretat personal i familiar o l'èxit d'una operació. L'interrogant és també qui decideix si hi ha perill, o què passaria si en l'enregistrament en què es veïés que un agent de la policia s'extralimita.

La periodista de Catalunya Ràdio Mercè Alcocer va ser multada amb 601€, per 'desobediència a uns agents de l'autoritat' quan cobria el cas Pujol, per haver traspassat una línia de la policia no senyalitzada, tot i que va enretirar-se de seguida que la van avisar. Fets com aquest poden portar a l'autocensura.

El periodista Axier López va ser multat amb 601€ per haver penjat una fotografia d'una operació policial a Twitter 'sense autorització'. La detenció estava anunciada i era una imatge normal, però la policia va considerar que es podia identificar els agents. També la periodista Cristina Fallarás va ser multada amb 600€ per haver trepitjat la calçada en una manifestació, tot i que el carrer era tallat.

La 'lleï mordassa' va ser aprovada juntament amb la reforma del codi penal, també amb definicions molt àmplies i poc concretes, que donen via lliure a l'aplicació arbitrària per part de les autoritats. Trobem que es penalitza la 'inci-

tació, enaltiment o justificació del terrorisme', sense dir res més, de manera que depèn del criteri de les autoritats què vol dir 'incitar'. També s'hi inclouen articulats molt vagues sobre injúries a la corona o desordres públics, fet que porta en alguns casos a fer perillar l'exercici de la llibertat d'expressió per conductes no constitutives d'actuacions terroristes.

Per Amnistia Internacional, les lleis 'allunyaven Espanya del compliment de les seves obligacions internacionals en matèria de drets humans, i alerta que comentaris a les xarxes, cançons i tota mena de bromes han estat criminalitzades.

Del 2015 al 2017, van ser condemnades 84 persones per enaltiment del terrorisme, fos per comentaris a les xarxes socials, acudits o per cançons, com són els casos de Valtònyc, Pablo Hásel i els espanyols La Insurgència.

La fi de la llei?

La llei de seguretat ciutadana, que en només dos anys havia generat més de 300.000 sancions a tot l'estat, continua vigent tot i que fa més d'un any se'n va proposar l'esmena o l'abolició al congrés espanyol.

Amnistia Internacional va recollir més de 65.000 sig-

natures per a reformar-la. I diverses formacions van presentar un recurs d'inconstitucionalitat contra diversos articles, sobre l'ús d'imatges i la legalització de les devolucions en calent.

El ple va admetre dues proposicions, una del PSOE, que vol tornar a la 'lleï Corcuera' de 1992, i la del PNB, que va demanar de fer canvis en quaranta-quatre articles i incorporar tres disposicions finals amb l'objectiu de protegir el dret de reunió i manifestació, la llibertat d'expressió i informació, la llibertat sindical i el dret de vaga. Una reforma que va començar fa més d'un any i mig, i que es pot prolongar encara fins a final d'any.

La llei ha donat un ampli poder a les forces de seguretat, que poden sancionar, i hi ha un risc real que s'extralimitin. Però, a més, també ha portat a la criminalització de qualsevol protesta, en què qualsevol persona pot ser sancionada, i ha pogut donar peu a 'normalitzar' situacions, com les acusacions de terrorisme contra els CDR, el procés contra els joves d'Altasu, en què l'única prova era la versió de la policia, i les acusacions de Sánchez i Cuixart per convocar una manifestació. ■

Les bases d'ERC voten el full de ruta del partit per als anys vinents

Política La ponència política que surti aprovada de la conferència nacional marcarà l'estratègia del partit

REDACCIÓ

Esquerra Republicana fa la seva conferència nacional aquest cap de setmana a la Farga de l'Hospitalet. Les bases del partit debateran i votaran la ponència política, titulada 'Fem República', que presentarà la direcció després d'haver negociat i transaccionat més de mil esmenes. La ponència marcarà les línies mestres del full de ruta i l'estratègia d'ERC per als anys vinents, en una nova etapa marcada per la repressió i la dificultat de fer efectiva la República proclamada l'octubre passat.

El partit argumenta que la ponència estratègica té l'objectiu de fer la proposta per a assolir la República: 'És una proposta per a fer la independència, a partir d'on som avui i després del primer d'octubre. Una estratègia per a guanyar de manera definitiva.' A més de l'eix nacional, el text també reivindica el feminisme, l'ecologisme i un socialisme transformador. Soterrat el debat sobre la via

unilateral, una vegada la direcció va pactar la fórmula del text amb els crítics, l'únic punt de desavinença aparentment rellevant és el títol de la ponència. No obstant això, les negociacions van continuar fins a última hora de divendres i no es descarta que acabi havent-hi un acord que aplaní el debat.

El text posa l'accent en la necessitat d'eixamplar la majoria social de l'independentisme, esmenta el diàleg amb l'estat espanyol i recull que ERC no renuncia a cap via democràtica i pacífica per a assolir la República. També defensa que el dret d'autodeterminació pertany al poble de Catalunya i reivindica el referèndum del primer d'octubre.

Més de mil dos-cents militants, amics i simpatitzants participaran en les jornades, en què hi haurà diverses taules rodones sobre política municipal, drets civils, Europa i benestar social amb activistes, dirigents del partit i algunes personalitats de l'àmbit internacional. El debat i la votació de les esmenes que continuen vives es farà

Més de mil dos-cents militants, amics i simpatitzants participaran en les jornades. ACN

avui, mentre que la votació de la ponència política es farà diumenge al migdia. Un membre de la ponència política presentarà el text final i farà una valoració global de les esmenes, i a continuació intervindran els esmenants. Cada proposta es modificarà de manera separada, i s'incorporaran al document marc en cas de ser aprovades.

Els dos dirigents del partit no seran físicament presents a la conferència nacional. El president, Oriol Junqueras, empresonat a Estremera des del 2 de novembre, i la secretària general, Marta Rovira, exiliada a Suïssa des del 23 de març, seran els grans absents. També els ex-consellers Raül

Romeva i Dolors Bassa, empresonats, i Meritxell Serret i Toni Comín, exiliats, a més de l'ex-presidenta del parlament Carme Forcadell, empresonada a Alcalá-Meco. La repressió va deixar el partit tocat, però ha aconseguit de reorganitzar-se amb el pas endavant de Pere Aragonès, Roger Torrent, Sergi Sabrià i Marta Vilalta, a més dels nous consellers de la Generalitat.

ERC espera sortir reforçada de la conferència nacional i amb un full de ruta que encamini el partit i el país cap a la independència, amb la tasca del govern de la Generalitat, del parlament i amb unes eleccions municipals a l'horitzó.

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 26-29 de juny

Dimarts 26.
Toni Comín: 'ERC
va empènyer més
que ningú per
fer la declaració
d'independència
i ara ha de ser
conseqüent'

A.B.

Dijous 28.

Nazario: 'Tot ha evolucionat
cap al puritanisme i les
prohibicions'

ALBERT SALAMÉ

Dijous 28.

'20-S': Relat de la trampa de
l'estat espanyol a Sánchez i a
Cuixart

ACN

TONI COMÍN

‘ERC va empènyer més que ningú per la Declaració d’Independència i ara ha de ser conseqüent’

Entrevista amb l'actual diputat al Parlament de Catalunya, exconseller de Sanitat i polític exiliat

ACN

ANDREU BARNILS

Toni Comín (1971) és un dels polítics exiliats. Ara s'està a Lovaina, a vint minuts de Brussel·les. Conseller de Sanitat, actualment diputat al Parlament de Catalunya per ERC, rep VilaWeb a l'església de Saint Jean Baptiste au Béguinage, a Brussel·les. Aquesta església, com els Comín, té

una història de fort compromís social, i actualment s'hi pot veure l'exposició '55 urnes per la llibertat'. Per això a la porta també hi trobem el conseller de Cultura Lluís Puig i més catalans de pas per la ciutat. Comín té coses a dir sobre l'estratègia independentista, i en aquesta intensa entrevista explica per què creu

que és un error l'estratègia de frenar, per què no toca un nou tripartit i per què centrar l'estratègia a eixamplar la base s'ha de fer científicament i no com una excusa. Finalment, parla de la seva relació amb Oriol Junqueras. Així mateix, ens comenta que llegeix la biografia de Nelson Mandela 'signada per Mandela

Per què van exigir, doncs, la declaració fos com fos i es van negar en rodó a fer eleccions, si pensaven que no érem prou gent?

No em sembla èticament acceptable defensar la recuperació de les institucions autonòmiques i res més

mateix, i com també m'han dit que fa Raül Romeva'.

—Com veieu l'independentisme, avui?

—En l'independentisme d'avui, hi veig tres actituds. Primera, la de la gent que el mes d'octubre deia que la DUI era massa arriscada, que no ens la podíem permetre, i havíem de fer eleccions perquè no érem prou gent per a resistir l'embat repressiu de l'estat si fèiem la declaració. Ara, mig any després, diuen això mateix. No som prou i hem d'eixamplar la base. Aquesta no és la meua posició, però la trobo políticament coherent i legítima. Una segona posició és la dels qui, tot i ser conscients dels riscos polítics i personals que implicava el mes d'octubre, vam dir: 'Anem endavant. Fem la declaració d'independència. Assumim el mandat de l'1-O.' I mig any després exigim de ser conseqüents amb aquella declaració. Per una raó política i per una raó moral. Jo avui m'identifico amb aquesta posició. I finalment tenim la tercera posició, la dels qui van empènyer com ningú a favor de la declaració el 25, 26 el 27 d'octubre. Gent que deia 'declaració, declaració, declaració'. I al cap d'uns quants mesos apareixen ara amb el relat que no som prou per a fer la independència. I això m'inquieta molt. Crec que hauríem de demanar-los una certa reflexió. Si no som prou gent per a fer la independència el mes de març, tampoc ho érem el mes d'octubre. Per què van exigir, doncs, la declaració fos com fos i es van negar-se en rodó a fer eleccions, si pensaven que no érem prou gent?

—Us situeu en la segona posició. Parleu de raó moral i raó política. Us podeu explicar?

—La raó política és que els que vam defensar la declaració ara tenim el deure polític de defensar sincerament, seriosament, de debò, no pas de manera cosmètica, sense subterfugis, pel Consell per la República, i creure'ns-el. I pel procés constituent. I per tot allò que pugui donar continuïtat a la declaració. Amb coherència. Perquè va ser una decisió massa grossa per a desdir-se'n al cap de quatre dies.

—I la raó moral?

—La declaració causava moltes víctimes. Parlo de mares, fills i parelles. Parlo de sofriment humà. Per respecte a tot aquest sofriment, reclamo coherència amb una decisió que ja sabíem que tindria aquests costos. No podem riure'ns del sacrifici d'algunes persones. Si fer la declaració havia de causar tant de patiment —un patiment evitable, però que per coherència amb el mandat del primer d'octubre vam decidir de no evitar— ara no em sembla èticament acceptable de desentendre'ns d'aquella decisió i defensar la recuperació de les institucions autonòmiques i res més. Si l'únic objectiu era preservar les institucions, llavors havíem d'haver fet eleccions: així hauria estat molt probable que no les haguéssim perdudes, les institucions, i sobretot ens hauríem estalviat tot el sofriment derivat de la repressió posterior al 27-O.

—I ara expliqueu-me la tercera posició, si us plau.

—És això que acabo de dir. La tercera posició seria la dels qui a l'octubre miraven els qui tenien dubtes de fer la declaració com si fossin presumptes traïdors, per bé que simplement assenyalaven els riscos de tirar endavant. I resulta que mig any després surten dient que ara no som prou gent. Doncs mireu, haver-ho pensat abans. Són els qui ara diuen 'necessitem més anys, necessitem més temps, recuperem el dret de decidir, no tenim prou força per a la unilateralitat', però en canvi a l'octubre van empènyer per fer la declaració, fos com fos. Aquesta posició em costa d'entendre, de debò. Si creuen que a l'octubre es van equivocar, si pensen que fer la declaració tal com ells volien va ser un error, aleshores l'única opció políticament responsable és reconèixer-ho i dir-ho explícitament. Obertament. I assumir l'error. Tothom es pot equivocar, tothom pot canviar d'opinió segons com evolucionen els fets. Tothom pot rectificar, només faltaria. Però quan una decisió té tants costos, si els partidaris d'aquella decisió després acaben arribant a la conclusió que en realitat no era el moment, que en realitat

*Si l'únic objectiu
era preservar les
institucions, llavors
havien d'haver fet
eleccions*

ACN

necessitem uns anys de calma... llavors cal fer-se responsable de les conseqüències d'aquest error. Si la declaració va ser un encert, les conseqüències que té no són menys dramàtiques, però són necessàries i, per tant, tenen un sentit. Però si algú creu que la declaració va ser un error, llavors millor no haver-lo comès i haver-ne evitat els costos –personals, socials i polítics. I quan algú es considera responsable d'un patiment innecessari, és normal esperar que s'actui en conseqüència.

—D'aquí a pocs dies, ponència d'ERC. Què n'espereu?

—Me la vull llegir i estudiar a fons per donar-ne la meva opinió. Cosa que faré aquests dies. Intentaré expressar-ne la meva reflexió i fer-hi les meves aportacions amb voluntat constructiva. Donar-hi la meva opinió

—I com veieu ERC?

—Hi tinc un diàleg permanent. Tot i que és molt difícil de participar en la vida orgànica. Ha estat missió impossible, pràcticament. M'hauria agradat ser més

present en el debat intern. Hem de ser respectuosos perquè la situació dels lideratges a ERC són molt difícils: el president a la presó i la secretària general a l'exili. Això ho fa tot molt complicat, sens dubte. Observo, si de cas, que hi ha hagut gent a qui ha costat d'entendre el relat d'ERC d'aquests últims mesos. No és tant que a mi m'agradi o no m'agradi aquest relat, sinó que em preocupa. Hi ha gent que no l'entén. Seria normal que la gent independentista i de centre-esquerra estigués perfectament arreglerada amb el discurs del partit que representa l'independentisme de centre-esquerra. I això no passa pas sempre. Simplement constato un fet. Segurament, té més a veure amb determinades declaracions personals que no amb cap posició oficial. Però sí que he trobat gent inequívocament independentista i d'esquerres bastant desorientada quan sent determinades coses. En la mesura que ERC va empenyer més que ningú per fer la declaració d'independència, ara crec que ha de ser conseqüent amb aquella decisió. Crec que molts volem, i molta gent dins ERC també, que siguem

conseqüents amb aquella decisió. Per tant, com deia abans: màxim compromís amb el Consell per la República, màxim compromís amb el procés constituent, màxim compromís amb la restitució.

—Com el veuríeu, ara, un tripartit amb els comuns i el PSC?

—Em sembla que en aquests moments no toca. Ara no toca. Ara toca unitat republicana. Setanta diputats. Tot això que hem fet fins ara és massa seriós per a deixar-ho estar. Ara, si els altres partits d'esquerres assumeixen allò que ara mateix podríem considerar els dos postulats democràtics bàsics, a saber: l'anul·lació de causa penal contra els líders polítics i socials i el reconeixement del dret d'autodeterminació, llavors ens podrem entendre perfectament amb ells. I anar junts fins molt lluny.

—Hem d'ampliar la base. Què en penseu, d'aquesta expressió?

—Ampliar la base no és cap clau màgica que obrirà la porta de la independència. No n'hi haurà prou de ser més. Hem d'estar disposats a fer més. I això –com

tot, de fet— ens ho hauríem de pensar de la manera més científica possible. I no partint del voluntarisme. Demanem-nos, per exemple, si s'amplia la base amb el canvi demogràfic. I a quina velocitat. És una cosa que els qui pensen sobre l'estratègia política hem de fer amb el suport dels científics socials: politòlegs, sociòlegs i demògrafs. Perquè, probablement, és veritat que entren al cens més independentistes que no unionistes. I se'n van més unionistes que no independentistes. La demografia amplia la base, sí. Però hem de saber a quina velocitat. I ara mateix no sé si ho sabem de manera prou precisa.

—S'amplia la base amb polítiques socials?

—Hem de fer polítiques sectorials per ampliar la base? No. Les hem de fer perquè som d'esquerres. O, dit d'una altra manera, perquè som partidaris de la justícia social. Però no és pas gens clar que les polítiques socials, ara mateix, a Catalunya serveixin per a ampliar la base. Una gran part de la gent el 21-D va votar de manera molt emocional. I el relat de les polítiques socials apel·la més aviat a la raó, no a l'emoció. Això ho va explicar molt bé Lakoff. En conclusió, no ens pensem que el fet de tenir el govern i fer polítiques socials —amb quin pressupost, per cert?— ens permetrà d'ampliar la base de manera accelerada. No caiguem en un relat ingenu que diu: 'Governem, fem polítiques socials; així, segur que ampliïm la base, passem del 50%, i llavors només pel fet de ser més del 50% aconseguirem la independència.' És un relat que no se sosté.

—En teniu cap experiència, d'això que dieu?

—Una de les primeres decisions que vaig prendre com a conseller de Sanitat va ser ampliar l'hospital de Viladecans. Era de justícia. Era l'únic hospital amb quatre llits de tot Catalunya. Aquest hospital farà que acabi guanyant l'independentisme al Baix Llobregat Sud? Tant de bo, però el 21-D a Viladecans va guanyar Ciutadans.

ACN

—Heu pogut parlar amb Marta Rovira i Oriol Junqueras, aquests mesos?

—Amb Oriol Junqueras per carta. I amb Marta Rovira hem parlat de manera habitual, d'ençà que sóc a l'exili.

—Amb Oriol Junqueras, quina relació us ha quedat?

—Jo me l'estimo molt. Per mi és un amic. El dia que el van ficar a la presó la meva filla deia: 'El pare del Lluç és a la presó, el pare del Lluç és a la presó!' Impressionadíssima. La meva carta a l'Oriol era una carta d'amic a amic, no era una carta per a parlar de política. No hi ha res que desitgi més que veure'l fora i fer-li una abraçada. I si políticament ara hi ha diferències entre nosaltres, que no us ho sabria dir, no seria la primera vegada que n'hem tingudes. Justament, quan ens vam conèixer, ell ja encapçalava ERC i si li va interessar res de mi és que sóc una persona amb una certa autonomia de pensament. No sóc d'obediències cegues, jo. No ho he estat mai i no ho seré mai. I, per tant, quan hi estic d'acord, hi estic d'acord. I si no, no. Jo dono sempre el meu parer.

Sempre hem tingut un diàleg franc i directe, amb ell. Amb màxima lleialtat, és clar. La qual cosa vol dir assumir les decisions del col·lectiu que representes, tot i que a vegades no coincideixin 100% amb les teves. Ara, tot això era molt més fàcil quan tots dos estàvem en plena i completa llibertat. Amb la presó i l'exili tot és molt més complicat, és clar. I quan l'altre és a la presó les eventuais discrepàncies fan patir molt més, això també és veritat.

—Junqueras vol ampliar la base primer de tot.

—I jo també. Però jo dic que per ampliar la base ens ho hem de mirar d'una manera científica. Justament perquè és tan important, hem d'afrontar aquest objectiu de manera científica.

—Us sembla bé la llista unitària a Barcelona?

—Em sembla molt estimulante que hi hagi aquest debat ara mateix, aquest debat que impulsa en Ferran Mascarell, que impulsa en Jordi Graupera. Però permeteu-me una reflexió al marge del

cas de Barcelona i de les municipals. Crec que, pel que fa al combat polític contra un estat tan autoritari com l'espanyol, els partidaris de la independència ara mateix necessitem sigui com sigui unitat d'acció. N'estic del tot segur. Ara faré una comparació molt extrema i forçada. Però molt pedagògica. França i Anglaterra van estar dos-cents anys disputant-se l'hegemonia del continent. Però el dia que van tenir davant un adversari com Hitler es van convertir en aliats. I durant la Segona Guerra Mundial pràcticament van unificar els seus estats majors. Doncs home, quan tens davant un combat tan dramàtic com el nostre, que al capdavant és un combat no solament per la República sinó per la democràcia i els drets civils, no té sentit gastar energies en una guerra soterrada amb els que se suposa que són els teus aliats.

—Els comuns, com els veieu?

—Els comuns no assumeixen amb tota la profunditat i coherència que caldria l'herència del PSUC. És la meua humil opinió, sigui dita amb tot el respecte. El PSUC va ser el gran partit de la lluita

per la democràcia. Ara que les brases no del tot apagades del foc del franquisme s'han tornat a encendre... home, jo crec que la denúncia de la regressió autoritària per part dels comuns hauria de ser molt més contundent. Ara mateix els diria això: 'Oi que ells sempre han denunciat que no s'hi val a utilitzar l'eix nacional per tapar l'eix social?' Doncs no s'hi val, encara menys, a fer servir l'eix social per tapar l'eix democràtic. I en l'eix democràtic també hi ha una línia que va de la dreta a l'esquerra. A la dreta hi tenim els que impulsen o justifiquen la repressió: el PP, Cs i en bona mesura el PSC. I a l'esquerra hi ha tots els qui pateixen més directament la repressió: ERC, Junts per Catalunya, la CUP, Òmnium, ANC... I els comuns on són? Al centre? Ara resulta que en aquest eix democràtic es comporten com un partit de centre, no fos cas que es perdessin vots cap al PSC o cap a Cs? És això? Home, els exigeixo que siguin a l'esquerra i que diguin clarament als electors als quals es dirigeixen que per a ells ser unionista i espanyolista és del tot legítim, però tenir reflexos polítics

franquistes no ho és —i ficar a la presó algú per la seva acció política pacífica és una herència del franquisme.

—Unilateralitat, o no?

—Ho he dit sempre. La solució realment estable a tot aquest llarg conflicte —que fa més de cent anys que dura— és un referèndum pactat. Però al mateix temps aquest país no es pot estar quiet si el referèndum pactat no arriba. Per tant, nosaltres continuarem disposats a aquest pacte, però, si no podem, també continuarem avançant per fer efectiu el mandat del primer d'octubre.

—El 27 d'octubre els polítics independentistes van tenir por de perdre el control davant la gent. No tenien por dels morts, sinó dels vius. Dit per Manuel Delgado.

—D'entrada, ja us deia que no solament hem de ser més, sinó que hem de fer més. Dic que nosaltres teníem la percepció que en aquell moment la correlació de forces a l'interior era desfavorable, i per tant l'ocupació dels carrers no ens hauria dut a l'objectiu. Volem ser lliures, no màrtirs. Una mobilització com aquesta necessita condicions materials, tècniques i psicològiques i polítiques que s'han de preparar.

—Teníem operació Castell en marxa.

—Això no és resistir tres mesos amb centenars de milions de persones al carrer. Jo crec que l'operació Castell davant l'exèrcit espanyol no ens duia a un lloc gaire diferent del lloc on som ara, políticament parlant. Potser ens hauria dut a un lloc políticament pitjor, amb tot el govern a la presó. L'exili és la manera d'aguantar la declaració. De fora estant. Perquè de dintre la correlació de forces no ens permetia d'aguantar-la.

—Parlem del Consell de la República. Serà un govern?

—El Consell per la República hauria de ser, per dir-ho metafòricament, el nou estat major. Hi ha de ser tothom. Partits, societat civil, entitats. Per tant, se n'ha de definir com més aviat millor

l'estructura institucional. I se n'han de concretar les missions principals: la internacionalització, l'impuls del procés constituent, la relació amb el govern de l'interior, etc. En tot cas, no parlem del govern d'una república virtual, sense territori, sinó de l'instrument que ens ha de permetre d'acabar fent efectiva la República al territori de Catalunya, és a dir, materialitzar el mandat del primer d'octubre.

—Passem a Bèlgica. Quina és la vostra situació legal?

—Nosaltres ara mateix som ciutadans europeus lliures a Bèlgica. Ara falta que arribi una tercera euroordre. Que estem segurs que la guanyarem. Això a banda, el 4 de setembre hi ha un judici civil contra Llarena i ja veurem si Llarena s'atreveix a venir o no. Ara, tant si ve com si no, és probable que hi hagi una sentència. I farem més coses que ja anirem explicant. En el camp judicial hi havia una primera fase que era defensiva: evitar l'extradició. I després, passar a l'ofensiva. I la demanda civil és la primera acció d'aquesta fase, però no és l'última. No pararem.

—...I aquí ho deixo.

—I aquí ho deixo! Boye i jo, per dir-ho així, ara mateix som com una parella artística que no pot estar més cohesionada. Haver trobat Gonzalo Boye per mitjà de Jaume Asens, que és la persona que me'l va suggerir, va ser un encert i una sort molt gran, perquè fa una lectura política de l'estratègia judicial. Posar l'estratègia judicial al servei de l'objectiu polític és important. I no a l'inrevés. L'entesa amb en Gonzalo és màxima. Hi ha un contacte permanent. D'ençà del principi de l'exili, jo he estat molt centrat en l'estratègia legal i judicial.

—Què en podem esperar del PSOE, vos que els coneixeu personalment?

—És una de les reflexions que més he fet aquests mesos: el PSOE va fallar en la seva gran missió històrica, que era democratitzar l'estat espanyol. El gran irresponsable de la història recent es-

panyola és el felipisme, perquè tenia la responsabilitat de construir una veritable democràcia i ara és evident que no ho va fer. Excepte Serra, que sí que va fer els deures amb els militars, si voleu. El PSOE va modernitzar l'economia, va obrir el país culturalment, però en l'esfera de l'estat i de la política no va fer els deures seriosament. Ni es va desfranquistitzar seriosament la cúpula judicial, ni el poder mediàtic espanyol, ni la policia, ni va canviar la cultura política d'una societat, una gran part de la qual tenia i continua tenint una cultura política autoritària. Si no, no passaria això que passa. A bona part d'Europa al·lucinen. A Itàlia i Alemanya la democràcia va venir gràcies a un procés sistemàtic de ruptura amb la dictadura prèvia. En canvi, la teoria de la transició espanyola deia que podies fer una democràcia per evolució quasi natural d'una dictadura. I no. No va. No és veritat. Dels pares de la constitució alemanya, del 1949, quants vénen del partit nazi? Cap! Quan ho demanes als alemanys se'n fan creus. Doncs a Espanya la meitat més un venien del franquisme. La transició espanyola és un frau. Pensava fins ara que era imperfecta. Ara dic que en realitat no hi ha hagut transició, perquè no s'han democratitzat alguns elements bàsics de l'estat, institucionals, culturals sense els quals no es pot parlar d'estat de dret. Un país on la gent pensa que per salvar la unitat es poden vulnerar els drets civils o ficar líders polítics pacífics a la presó, que exercir el dret de manifestació és un delictes de rebel·lió, com tanta gent pensa, no és una democràcia. El problema de fons és de cultura política. I que Albert Rivera, fins fa quatre dies, pugés a les enquestes perquè era el que demanava més canya contra els independentistes, és la màxima expressió d'aquest problema. El segon exemple sobre el PSOE és la sentència de l'estatut. La incapacitat del PSOE de Zapatero d'evitar allò que Pérez Royo ha explicat millor que ningú: un cop d'estat encobert. La sentència de l'estatut: allò sí que va ser un cop d'estat. Però blanc, fet des del Tribunal Constitucional. ■

Ampliar la base no és pas una clau màgica que obrirà la porta de la independència

La denúncia de la regressió autoritària per part dels comuns hauria de ser molt més contundent

NAZARIO LUQUE

‘Tot ha evolucionat cap al puritanisme i les prohibicions’

Entrevista a l'artista i referent de la lluita LGTBI Nazario Luque

ALBERT SALAMÉ

ARNAU LLEONART

Dibuixant, pintor, fotògraf, escriptor i un dels homosexuals més reconeguts de Barcelona. Nazario Luque (Castilleja del Campo, 1944) –o simplement Nazario– ha fet tots els papers de l'auca. Arribat de Sevilla el 1974, esdevé un cronista de la Barcelona més canalla dels anys

setanta i vuitanta, i de la mà d'històries com la d'*Anarcoma* –una detectiu travesti meitat Humphrey Bogart i meitat Lauren Bacall, segons l'autor– *Alí Babá y los 40 maricones* o *San Reprimonio y las pirañas*, mostra un univers *underground* ple de sexe i drogues. Fa dos anys, va publicar les seves memòries a Anagrama.

La categoria de Nazario transcendeix la seva obra i és, ell mateix, un referent del moviment LGTBI des de les primeres manifestacions per la rambla de Barcelona. Acompanyat del seu company Alejandro i del popular Ocaña, es trenca la cara perquè els homosexuals surtin de la semi-clandestinitat i deixin enrere

Fa uns vint anys que faig fotografies de la plaça des de la finestra

Si en comptes de venir els anys setanta, hagués pensat de venir el 2018, possiblement hauria escollit una altra ciutat

la llei de perillositat social i la moral catòlica.

Des del seu pis de la plaça Reial –on ha resistit a la pressió especulativa– ens parla dels orígens de la lluita per l'alliberament sexual en una conversa vital i sense pèls a la llengua.

—He vist que al costat de la finestra teniu preparada la càmera per a fer fotografies de la plaça Reial. Què veieu des d'aquí?

—Fa uns vint anys que faig fotografies de la plaça des de la finestra. Una de les sèries més espectaculars que tinc és el seguiment del Liceu des que es crema –tinc les fotografies amb el fum i les flames– fins que es reconstrueix. Era molt espectacular perquè eren cinc anys de seguiment des del mateix punt. M'interessa tot allò que es mou a la plaça Reial, hi ha persones estranyes en tot moment. Pot haver-hi un grup de capoeira actuant i que arribin els del comiat de solter de torn, potser amb un tanga verd o amb un vestit de flamenca, i es posin a fer tombarelles amb els de capoeira. Hi havia un grup d'alcohòlics que conec des que vaig començar a fer fotografies perquè vivien a la plaça, un marroquí, en Mich, que tocava la guitarra i l'Helga, que ballava. Van tenir un procés decadent i degeneratiu, al Mich li van tallar un peu i després una cama, i l'Helga té problemes a les cames i també va en cadira de rodes... Vaig seguir el procés des que tocaven la guitarra i ballaven fins que anaven en cadira de rodes. El maig de l'any vinent faré una exposició a Sevilla amb aquestes fotografies, perquè a Barcelona no les van voler.

—Per què no?

—El projecte es va esgotar perquè no donaven resposta. Consistia en un recorregut des de l'FNAC, per l'Ateneu, el palau de la Virreina, l'Arts Santa Mònica i la plaça Reial, amb fotografies, postals i litografies. L'Arts Santa Mònica semblava que no existís i el palau de la Virreina té el seu arxiu i tampoc no vam arribar enlloc. Era un projecte amb una feina

virtual, però no va reeixir. Si passats uns anys, no em responen, entenc que no volen res. En canvi, l'Ajuntament de Sevilla em va dir que exposés el que volgués. És una llàstima, espero que tingui èxit i no es vegi únicament a Sevilla. Aquí, la meua proposta és morta.

—Com era Barcelona quan vas arribar de Sevilla els anys setanta?

—Vaig venir a Barcelona pel seu cosmopolitisme, era la ciutat més europea d'Espanya. Em va cridar molt l'atenció i vaig pensar que seria la ciutat ideal per a viure-hi. Jo tenia una sèrie de pàgines de còmic fetes i vaig pensar que seria un bon lloc per a trobar algú que les edités. Aquí, hi havia molta més llibertat que a Sevilla, que és una ciutat de províncies. És una ciutat que encara m'agrada, si no, no hi viuria. Ha canviat, però jo també he canviat. De tenir trenta anys a tenir-ne setanta-quatre és força canvi, també de la manera de veure les coses. Abans anava a bars i ara no els trepitjo. Abans fumava i bevia i ara no. Tampoc no hi havia turisme i ara tot n'és ple. És un procés que passa a totes les ciutats, vas a Còrdova, a Sevilla, i tot el voltant dels monuments són plens de les mateixes botigues i els mateixos restaurants. Aquest procés de cavall d'Atila, que on trepitja no creix més l'herba, passa a tot arreu.

—Dieu que encara us agrada, però us agradava més abans?

—Home, és clar. Si en comptes de venir els anys setanta, hagués pensat de venir el 2018, possiblement hauria escollit una altra ciutat.

—Comentàveu que hi havia molta més llibertat a Barcelona que altres ciutats. Com va ser aquest esclat de llibertat amb la mort de Franco?

—Veníem d'una dictadura de quaranta anys on tothom estava oprimat, sense poder publicar el que dibuixaves ni fer el teatre que volies. Sortíem al carrer una mica amb por, perquè hi havia la llei de perillositat social i els homosexuals vivíem de manera semiclandestina, però

*El fet de ser
'underground' no
significa que sigui al
marge del que passa
el dia a dia*

ALBERT SALAMÉ

de cop, es mor Franco i ens trobem amb aquesta espècie de democràcia. Va ser com una vàlvula d'escapament i tot va sortir de sobte. També era l'època posterior al Maig del 68, hi havia els moviments *hippie* i *underground* dels Estats Units, s'acabava de crear el moviment d'alliberament homosexual a Anglaterra, que es va crea aquí també... Barcelona va ser la primera ciutat d'Espanya on es va fer una manifestació gai. En l'època dels setanta, Barcelona era com un volcà en erupció.

—Ara que ho dieu, continueu actiu en el Front d'Alliberament Gai?

—No hi he militat mai, jo, hi estava relacionat. He treballat amb ells recentment per la tasca a favor dels preservatius i el suport als seropositius. He anat a totes les manifestacions i tots els presidents de l'associació són amics meus. Miro d'estar al dia de tot el que fan, però també miro d'estar al dia de la política i no milito a cap partit. El fet de ser *underground* o procedent d'una cultura marginal no significa que sigui al marge del que passa el dia a dia.

—Aquests dies es fan els actes de l'Orgull. Sovint es critica que ha perdut molta part de la reivindicació i que només en queda la festa. Ho compartiu?

—Això és fals. Dir això és desconèixer la lluita i tota la feina que es fa. Podeu preguntar a un transsexual com costa de fer un canvi de sexe i d'identitat legal, les dificultats que pot tenir un nen a l'escola... Encara hi ha molta lluita per a fer. Avui, hi ha una normalització dels homosexuals, però cal continuar la lluita perquè encara hi ha agressions i hem d'estar més o menys atents de la sida. Que hi hagi un tractament que la converteixi en malaltia crònica no vol dir que deixem de posar l'accent a evitar-ne el contagi. També hi ha problemes amb l'adopció de nens. Fins que no arribem a una normalització i equiparació amb la parella heterosexual, d'una banda, i que els transsexuals siguin considerats segons el seu gènere amb els mateixos drets i facilitats per a trobar una feina, d'altra, hi haurà molta feina per a fer, caminar i lluitar.

—Tornem a la Barcelona dels setanta. Ara són molt habituals les

aplicacions per a lligar, però com ho fèieu abans?

—Cap al 1970, vaig anar a una discoteca de París que era un mite, perquè era la primera discoteca gai, però a mi no em va convèncer. No m'hi sentia de gust, preferia anar als urinaris públics i provar de lligar amb la gent que m'ensenyava la cigala o a qui jo ensenyava la meua. O als jardins de Luxemburg a la nit, que hi havia gent fent voltes. Preferia això que un bar gai. En aquella època, molts homosexuals també s'iniciaven als cinemes. A la part més fosca i reservada, miraves si la gent estava més pendent dels altres que de la pantalla. Un s'asseia al costat de l'altre, amb por de no equivocar-se i rebre una bufetada en comptes d'agafar-te el pardal. Hi havia una mena d'aproximació fins que et fotien la mà a la bragueta, obrien la cremallera i començava una relació sexual que normalment es limitava a masturbar-se mútuament. Ni tan sols podies mamar-li la cigala perquè era incòmode, pel reposabraços. Aquestes eren, més o menys, les relacions que jo mantenien a Sevilla. Durant cinc anys, vaig tenir un xicot noruec, després vaig estar

amb un guàrdia civil tres o quatre anys, però la cosa normal era anar als lavabos públics o al cinema. Quan vaig arribar a Barcelona vaig continuar fent igual.

—I és aquest ambient que vau voler reflectir a les vostres historietes.

—La qüestió era retratar una vida amb una sexualitat normal. En un film d'heterosexuals, els nois proven de lligar amb les noies. Doncs jo feia les meves històries amb homes i travestis. Gaudia dibuixant-les i m'imagino que les persones que llegien les històries d'Anarcoma a la revista Víbora, també. És curiós, perquè era una revista heterosexual, però hi havia aquesta història homosexual pel mig i els heterosexuals continuaven comprant-la, devien sentir morbositat de veure aquelles cigales tan grosses. I als homosexuals, els aixecava la moral i es veien més normals per la llibertat que jo tenia per dibuixar tot allò i que no es prohibís. Eren al gueto, i veient aquelles històries tan descarades se sentien una mica menys dins l'armari.

—Als còmics també apareix Nazario, envoltat d'altres personatges reals.

—Sí, amb Ocaña, el meu marit Alejandro... Hi ha una escena on l'Alejandro lliga amb un personatge i se'n va amb ell. Llavors jo pregunto a Ocaña, que està disfressat d'endevina, si creu que cardaran i em diu que no en tingui cap dubte. Retratava un ambient de Barcelona en què jo participava, molts dels personatges que dibuixava eren amics meus o s'inspiraven en ells. No tenia més remei que dibuixar-me a mi mateix per allà. A més, m'agrada retratar-me i barrejar-me amb la vida dels personatges.

—Pel que em dieu, entenc que amb la vostra parella teníeu una relació oberta... Sense gelosia?

—Al principi sí que n'hi havia, però a poc a poc vas adaptant-te a la personalitat de cadascú. Jo estava molt content perquè feia tres claus amb l'Alejandro: un al matí, un altre al migdia i un altre a la nit. I una tarda, vaig veure que havia lligat amb un paio i estava fotent un altre clau.

Vinyeta d'Anarcoma (Ed. La Cúpula). NL

Llavors jo vaig pensar: 'Si jo estic satisfet, i ell en pot fotre quatre, per què m'hi he d'oposar?' A poc a poc, això ens va portar a una obertura. Un dia va portar a casa un noi i ens vam embolicar tots tres, i aquest noi va continuar venint de tant en tant durant uns vint anys. Nosaltres hem estat molt fidels amb els amants, n'hem tingut alguns que han durat vint anys o quinze. Nosaltres vivíem com un matrimoni i ells venien un cop a la setmana i fotien un clau amb tots dos. O alguns en feien un amb ell sol i després amb mi. N'hi havia uns altres que només els agradava jo, per la manera com feia el sexe, d'altres que només els agradava ell... I cap dels dos no protestava, perquè no sempre el seu amant era el meu tipus, ni el meu amant era el seu tipus.

—Ocaña ha esdevingut un símbol d'aquest món que expliqueu. Com era?

—Era molt expressiu i obert. Cantava, recitava, ballava, ensenyava la cigala... I això encantava la gent. Al seu voltant, es formava una rotllana que el seguia durant hores per veure què feia. Quan Ocaña arribava al mercat, les venedores

Retratava un ambient de Barcelona en què jo participava, molts dels personatges que dibuixava eren amics meus o s'inspiraven en ells

el cridaven per riure de les seves ximpleries i els seus acudits. Això el convertia en un personatge molt entranyable i molt popular. La gent de la zona alta el convidava a les seves festes. Qualsevol festa avorrida es convertia en un èxit si hi era ell, amb les seves ocurrencies. Era pintor, però també una persona molt extravagant i divertida.

—Ha estat prou reivindicat?

—Ara ho és més, per la visibilització LGTBI. Això fa que sigui homenatjat perquè és un dels homosexuals més visibles, pel que fa a exposicions i films. És molt reivindicat perquè la gent jove l'arribi a conèixer.

—Com ha evolucionat el col·lectiu gai?

—El que dèiem, encara hi ha moltes coses a reivindicar. També, abans lligàvem en cinemes i avui agafes l'iPhone i contactes amb qualsevol que viu al carrer del costat. Això és una facilitat per a conèixer-se impressionant. No sé si és millor o pitjor, o si és més deshumanitzat, però el sexe està resolt. Avui, gairebé tots els homosexuals que coneixen tenen xicot, no deu ser tan difícil. A banda d'aquella promiscuïtat de conèixer i cardar, de les saunes i tot plegat, hi ha molta gent aparellada. Les coses evolucionen, mai no saps gaire per què.

—Com va afectar la sida en aquesta evolució?

—Va ser un revulsiu terrible. Veies que la gent del teu voltant comença a morir i no sabies ben bé com es contagiava. Hi havia molta gent que no s'atrevia a beure del got d'un altre o que no volia tocar una persona que creia que estava contaminada. Hi havia una paranoia tremenda. Recordo els marietes que deien 'no se t'acudeixi aprimar-te ni un gram', perquè aprimar-se era símptoma de la malaltia. A poc a poc, a mesura que es van descobrir medicaments i la sida es va convertir en una malaltia crònica, la gent va anar vigilant més. No és igual una relació de matrimoni que amb els amants. Jo tinc un amant paquistanès que tan sols carda amb la seva dona i amb

mi. Entre cometes, perquè ell pot creure que jo tan sols cardo amb ell. N'hi ha que em diuen que només estigui amb ells, què els he de dir? Doncs els dic que sí, però és mentida, és clar. Com ell, en tinc uns set, un per a cada dia de la setmana. La gent sol fer servir preservatiu, però hi ha una certa deixadesa. S'ha perdut una mica la por del contagi.

—L'any passat, es va reeditar 'Anarcoma' en un recopilatori. Si es publicués ara per primera vegada, tindria èxit?

—Crec que ara no sortiria. Quan es va publicar per primer cop aquí, també va sortir immediatament als Estats Units, França, Anglaterra i Alemanya. Tanmateix, ara que se n'ha reeditat l'àlbum, només França l'ha tornat a editar. Ho han proposat a editors alemanys i anglesos, però no han volgut fer-ho, pensen que no hi ha la permissivitat que hi havia els anys vuitanta. Ara la gent és molt més estricta pel que fa a la moralitat, tot ha evolucionat cap al puritanisme i les prohibicions. Aparentment, es pot fer, però quan proves de publicar alguna cosa, trobes que et posen dificultats. No és tan fàcil com als vuitanta.

—És curiós que, tot i la situació de semiclandestinitat de què parlàveu, es pogués fer i ara ja no.

—Parlo dels vuitanta. *San Reprimonio y las pirañas* el vaig editar jo i el vaig vendre de sotamà al festival del Canet Rock. Les històries les havia d'editar a França perquè aquí no podia, però un dia, cap al 1978, vaig començar a poder-les publicar aquí. En dos o tres anys, hi va haver un canvi molt brusc i ja no era un escàndol mostrar un pit o un nu femení, fins i tot el masculí començava a ser acceptat. Fins al 1980, quan el Víbora surt a les llibreries amb una història com la meua d'*Anarcoma*, hi ha un procés de permissivitat. També van aparèixer de cop els tebeos *underground* de [Robert] Crumb, que venien dels Estats Units i s'editaven a França i Holanda. No hi havia cap problema, i ara n'hi hauria. Hi ha hagut una frenada reaccionària en la mentalitat dels censors i dels governants. ■

S'ha perdut una mica la por del contagi de la sida

Hi ha hagut una frenada reaccionària en la mentalitat dels censors i dels governants

‘Amazing Catalonia’: la cultura popular catalana es mostra a Washington

Festivals És la convidada a l’Smithsonian Folklife Festival, el certamen més important del món dedicat al patrimoni cultural i immaterial

ESTER ESTELA

Des al 8 de juliol la cultura popular catalana desembarca al Mall de Washington com a convidada a Smithsonian Folklife Festival, el certamen més important del món dedicat al patrimoni cultural i immaterial. Sota el lema ‘Amazing Catalonia’, diverses institucions i entitats catalanes han organitzat un programa per difondre’n la cultura, les tradicions i la gastronomia, així com Catalunya com a destí de turisme cultural. ‘Aquesta participació també és una gran oportunitat i un aparador immillorable per fer conèixer Catalunya com a país modern amb una economia cada vegada més basada en la creativitat i el coneixement’, explica el Departament de Cultura.

Durant deu dies el programa ofereix un tast de la cultura catalana a través dels castells, els gegants, els diables, el bestiar popular, la cobla, els esbarts, la música, l’artesanía i la gastronomia. I és a l’aire lliure, en un dels festivals més concorreguts dels Estats Units, amb actuacions, conferències i tallers oberts a tothom.

L’Smithsonian Folklife Festival, el festival més gran de Washington

L’Smithsonian Festival, començat el 1967, és una exposició internacional del patrimoni cultural viu que es fa cada any a Washington pels volts del 4 de juliol, la diada nacional dels Estats Units. Té uns deu dies de durada i és l’aire lliure al National Mall, en un espai flanquejat

Diablen en una actuació a Barcelona. CEDIDA

La Colla Joves Xiquets de Valls i la Colla Vella dels Xiquets de Valls hi representaran el món casteller, una de les expressions culturals més conegudes internacionalment. CEDIDA

per l'edifici del Capitoli i el monument a George Washington. Aquest indret és un dels epicentres culturals dels Estats Units: hi ha setze dels museus més importants del país. A més, el festival és l'esdeveniment cultural anual més gran de la ciutat i aplega més d'un milió de visitants.

L'organitzador del festival és l'Smithsonian Center for Folklife and Cultural Heritage, una unitat educativa i d'investigació de l'Smithsonian Institution amb l'objectiu de promoure la comprensió i la continuïtat de les diverses cultures populars dels Estats Units i de la resta del món. Al seu torn, l'Smithsonian Institution és una institució educativa i investigadora gestionada i finançada pel govern dels

Estats Units. Té un complex format per dinou museus i vuit centres d'investigació, la majoria dels quals són a Washington però també n'hi ha a Nova York, Virgínia i Panamà.

Per què Catalunya?

'Enguany el festival se centra en l'emprenedoria creativa, aquell seguit d'activitats culturals que produeixen valors socials i econòmics en comunitats d'arreu' diu Michael Atwood Mason, coreponsable del programa i director de l'Smithsonian Center for Folklife and Cultural Heritage. I prossegueix: 'Ens hem fixat en Catalunya perquè té una història molt llarga en la creació formal i informal d'entitats que malden per mantenir un sentit fort d'identitat local.'

'Enguany el festival se centra en l'emprenedoria creativa, aquell seguit d'activitats culturals que produeixen valors socials i econòmics en comunitats d'arreu'

Explicar la cultura catalana mitjançant la masia, la plaça major, la rambla i l'ateneu

La participació catalana s'estructura a partir de quatre espais ben diferenciats. D'una banda, se'n dedicaran als quatre eixos temàtics: els Pirineus i les Falles del Pirineu, la vida rural amb la típica masia catalana, la ciutat i la Mediterrània. Aquest primer apartat pretén mostrar el patrimoni immaterial català amb una òptica geogràfica.

També n'hi ha un de central inspirat en una plaça major, que serà l'escenari per a les actuacions i la reproducció d'una Rambla per a fer demostracions d'artesanía, dansa i seguicis festius. Finalment, l'Ateneu és un espai de trobada entre els participants i els assistents, on es faran les

conferències i s'intercanviaran experiències.

Qui representa Catalunya?

La llista d'artistes, artesans i entitats participants inclou representants de tot Catalunya. Durant els deu dies que dura el festival, hi haurà exhibicions, mostres, demostracions, conferències i tallers artesans. I a la nit s'ha organitzat un programa de concerts anomenat 'Evening Concerts' amb la presència Maria Arnal i Marcel Bagés, Les Anxovetes, Cobla dels Sons Essencials, Joan Garriga i Yacine & The Oriental Groove.

El seguici festiu és format de l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya amb els gegants En Treball i Na Cultura, l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya amb les peces del

Drac i la Fura, l'Associació de Festes de la Plaça Nova que porta l'Arpella del Barri Gòtic, l'Associació de Geganters i Grallers d'Oliana i els Diables d'Igualada.

El programa musical és molt eclèctic, amb músics com ara Carles Belda, la Cobla de Sons Essencials, la rumba mestissa de Joan Garriga i Galàctic Mariatxis i el grup femení d'havaneres Les Anxovetes. La cultura aranesa també hi serà gràcies a la cantant Alidé Sans. Sobre la dansa, s'ha desplaçat fins a Washington l'Esbart Ciutat Comtal de Barcelona, una agrupació de dansa tradicional que també fa espectacles de creació.

Entre els artesans, hi ha de forners, ferrers, herbolaris, vidriers, ceramistes, trenca-dís, vestuari tradicional i mestres creadors d'imatgeria

La cultura aranesa també hi serà gràcies a la cantant Alidé Sans

festiva, entre més. Mentre duri el festival, hi faran classes magistrals, demostracions i col·loquis al costat de representants d'agrupacions del món de la cultura popular, com ara la Federació Catalana d'Entitats Catifaires, la Federació d'Ateneus de Catalunya i l'historiador de la festa Josep Maria Contel.

El patrimoni cultural immaterial, protagonista

Una de les expressions de cultura popular catalana més conegudes arreu són els castells, que a més van ser catalogats per la UNESCO com a patrimoni cultural immaterial de la humanitat l'any 2010. Per això es desplaçaran fins a Washington la Colla Joves Xiquets de Valls i la Colla Vella dels Xiquets de Valls, dues de les agrupacions

L'artesana Livia Garreta treballa la tècnica del trencadís i en farà un taller a Washington. CEDIDA

Armènia és l'altra cultura convidada al festival. CEDIDA

més antigues i potents. Hi faran dues actuacions, programades el 7 i el 8 de juliol.

Una altra mostra catalogada per la UNESCO són les festes del foc que del Pirineu el solstici d'estiu. Hi seran presents a través de la Càtedra d'Educació i Patrimoni Immaterial dels Pirineus de la Universitat de Lleida i l'Associació Cultural de Fallaires d'Isil, una de les viles (a l'Alt Àneu, al Pallars Sobirà) on es fa la festa. Plegats, difondran les tradicions del Pirineu i el seu patrimoni a través de tallers i col·loquis.

Conèixer Catalunya a través de la gastronomia

Un dels apartats més destacats és la gastronomia, una manera diferent de conèixer noves cultures. Hi ha diverses jornades dedicades a tastos

de vins catalans i tallers on es poden descobrir la llengua i les tradicions catalanes tot degustant productes autòctons. També hi haurà un seguit de conferències sobre el costum de collir bolets, la salaó de les anxoves i la cuina catalana dins la dieta mediterrània, que també és inclosa al Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO.

Llaços amb la cultura armènia

A més de la catalana, l'altra cultura convidada enguany és l'armènia. Amb el lema 'Armènia: creació d'habitatges' s'explorà la creativitat, l'hospitalitat i la capacitat de recuperació del poble armeni i la seva extensa diàspora a través d'una programació molt rica que se centra en el paper que les tradicions artesanals poden

El festival és una oportunitat perquè la cultura catalana i l'armènia descobreixin els punts que comparteixen i creïn sinèrgies i intercanviïn idees

tenir a l'hora de preservar una cultura. Així doncs, desenes d'artesans, artistes, cuiners i intèrprets compartiran les seves habilitats i històries a través de tallers, exhibicions, instal·lacions interactives i sessions de debat.

Segons Michael Atwood Mason, responsable d'ambdós programes, el festival és una oportunitat perquè la cultura catalana i l'armènia

descobreixin els punts que comparteixen i creïn sinèrgies i intercanviïn idees. Explica que tant Armènia com Catalunya lluiten per definir el seu futur polític i que darrera tenen 'una cultura popular potent, que expressa valors socials compartits. Malgrat les tensions polítiques, la feina de les empreses creatives continua ininterrompudament i la vida cultural hi persisteix.'

‘20-S’, el documentari que desmunta l’acusació contra Sànchez i Cuixart

Repressió TV3 estrena avui el film de Jaume Roures que narra els fets del 20 de setembre de l’any passat a Barcelona, davant el Departament d’Economia i la seu de la CUP

ANDREU BARNILS

Avui a les 22.05 TV3 estrena 20-S, el documentari que reconstrueix, minut a minut, l’operació en què el 20 de setembre de l’any passat la policia i la Guàrdia Civil espanyoles van escorcollar el Departament d’Economia de Generalitat de Catalunya i van envoltar, sense ordre judicial, la seu de la CUP. Aquell dia van detenir càrrecs del govern català acusats d’haver organitzat el referèndum, i la gent, indignada, es va manifestar davant la seu de la conselleria. El documentari explica la protesta pacífica per mitjà d’un seguiment constant de Jordi Sànchez i Jordi Cuixart. És una peça important perquè desmunta la versió oficial dels fets, que els acusa de sedició i violència. Al vídeo es demostra la contrària: tos dos van captenir-se com a homes de pau i van mitjançar entre la Guàrdia Civil, els manifestants i els Mossos.

‘Si enviem el documental al jutge [Llarena], veurà que les qualificacions jurídiques que s’han fet no es corresponen amb els fets’, va dir Jaume Roures, director i productor de 20-S, en la presentació del documentari,

Jordi Cuixart i Jordi Sànchez, davant el Departament d’Economia el 20 de setembre. CEDIDA

Molts membres de la premsa aquell dia vam ser testimonis dels fets narrats damunt el cotxe de la Guàrdia Civil

dimarts a la nit als cinemes Aribau de Barcelona. El film, fet per Mediapro, es podrà veure avui al programa ‘Sense ficció’ de TV3, i després per internet. No pas al cinema.

La premsa

Molts membres de la premsa aquell dia vam ser testimonis dels fets narrats damunt el cotxe que la Guàrdia Civil havia deixat aparcats davant. Era la nostra tarima, on fèiem fotografies. I, efectivament, el

documentari serveix per a tornar a demostrar que Sànchez i Cuixart van enfilarse al cotxe de la Guàrdia Civil moltíssimes hores més tard que la premsa, i per fer una crida a la calma. No són ells que van fer malbé el cotxe, ni de bon tros. Però aquest no és l’únic aspecte que il·lumina el documentari.

Una llista reveladora

La peça comença amb els noms dels qui no han volgut parlar davant les càmeres.

Una dona amb un cartell de 'Votem per ser lliures' i un clavell, davant el Departament d'Economia. ALBERT SALAMÉ

'Tenir armes abandonades és un acte d'imprudència per part de la Guàrdia Civil, que les havien de custodiar'

Una llista reveladora. Han refusat d'explicar-se el coronel Mariano Martínez, cap de l'operatiu aquell dia a Barcelona; el tinent Coronel Baena, autor de l'informe en què es basa la judicatura per empresonar Sánchez i Cuixart, conegut amb el nom de Tàcito a Twitter, on engegava amenaces a independentistes; l'ex-ministre d'Interior Juan Ignacio Zoido; l'ex-delegat del govern espanyol Enric Millo; i l'ex-vice-presidenta Soraya Sáez de Santamaría. No han volgut parlar.

Les armes

Un aspecte que explica amb detall el documental, gràcies al testimoni d'un mossos d'esquadra que parla sense identificar-se, per seguretat, és que la Guàrdia Civil va deixar armes llargues abandonades dins el cotxe. Armes que van estar hores sense custòdia. Va ser la guàrdia civil mateix que va avisar. Aquelles armes no es van tocar gràcies a la feina dels Mossos –que tenien un helicòpter filmant en tot moment–, membres de l'ANC que ho sabien i policia de paísà. 'Això és important, perquè s'ha dit que s'havien robat les armes. Les armes no es van tocar. Sí que va desaparèixer, de dins el cotxe, una bossa amb cartutxos. Va ser trobada l'endemà a Montjuïc. Tenir armes abandonades és un acte d'imprudència per part de la Guàrdia Civil, que les havien de custodiar', diu Lluís Alcarazo, guionista del documental. De fet, mirant el film, hom es demana si va ser imprudència o alguna cosa més. 'A mi em queda el dubte, de debò. Ho van fer expressament per provocar incidents? Doncs no

ho sé. Ni idea. Al documental al final no surt, però sabem que els Mossos van oferir a la Guàrdia Civil d'aparcar el cotxe lluny de la gent, i dins el pàrquing de la conselleria. Era més segur. No ho van voler', diu Lluís Alcarazo.

Sánchez i Cuixart, minut a minut

Entre 30 i 50 hores d'imatges de vídeo enregistrades durant aquelles hores per productores, televisions i particulars amb mòbils. Això han editat els autors de 20-S, que han acabat seleccionant-ne 57 minuts. I això els ha servit per a fer un seguiment de Sánchez i Cuixart gairebé minut a minut. Gràcies a la feina dels equips de so, que han netejat el so ambient, es poden sentir nítidament converses entre tots dos, amb Lluís Llach, amb més membres de l'ANC; o bé els seus discursos improvisats. Són més de dotze hores de seguiment. I, gràcies a aquesta feina ingent, es veu Jordi Sánchez deprimit, primer, arran de la negativa de la Guàrdia Civil a negociar; i la seva alegria gairebé eufòrica a partir de migdia quan la policia espanyola els reconeix com a negociadors, s'estableix diàleg i hi ha bona sintonia. 'Hem quedat per fer unes canyes', diu Sánchez i tot. Gràcies a aquest seguiment ens assabentem que l'ANC els va preparar un passadís de sortida segura, però que la Guàrdia Civil, durant hores, va refusar de sortir a peu, perquè se'n volien anar amb cotxe, cosa impossible per la quantitat de gent. Sabem que els van oferir aigua i aliments. I aprenem que a última hora la secretaria judicial sí que va acceptar

d'anar-se'n discretament pels terrats, gràcies als Mossos, i amb aquesta frase final, que traduïm: 'Companys, aquí us quedeu. Me'n vaig amb els Mossos.'

El major Trapero, davant la jutgessa Lamela

La peça, seriosa i periodística, va fer arrencar la rialla del públic dimarts a la nit en dos moments. Primer, quan a les imatges es veu com un policia espanyol balla al ritme de la música, que algú ha engegat per fer baixar la tensió. El seu peuet, dins la botassa, seguia el ritme. I, en segon lloc, quan es passen els àudios de la declaració del major Trapero davant el fiscal i jutgessa Lamela. Trapero assegura davant el fiscal que en tot moment va haver-hi dos guàrdies civils custodiant el Departament d'Economia per fora, i que no

els va agredir ningú. Les imatges ho ensenyen clarament: dos guàrdies civils davant la porta, per fora. Doncs sentir el fiscal negant aquesta evidència va fer esclatar la rialla de la gent. Segons el fiscal, la tensió era tal que els guàrdies civils s'havien tancat dins. 'És un riure amarg, però. Fa feredat el grau de desinformació que té el fiscal. Només que hagués mirat imatges penjades a internet hauria vist que sempre, en tot moment, va haver-hi dos guàrdies civils a la porta. I a tot estirar els van llançar... clavells', diu Alcarazo.

La intendent Teresa Laplana

Un dels personatges secundaris de la jornada que apareix citada amb tota la potència és la intendent Laplana. Una mossos d'esquadra que aquell dia estava malalta i no havia

Un dels personatges secundaris de la jornada que apareix citada amb tota la potència és la intendent Laplana

d'anar a treballar. Però quan va sentir a la ràdio què passava es va plantar davant Economia de bon matí. No va parar de treballar fins a les dotze de la nit. I ara és acusada... de pertinença a organització criminal. Li poden imposar anys de presó. Laplana va fer també feina de mediació. 'I la mediació és important. A Catalunya ara és el mètode tradicional i natural. Fa uns quants anys no era així', diu el guionista Lluís Alcarazo. 'Ara s'intenta tractar amb els assistents i mirar que no passi res greu. Això ve de Suècia, i a Alemanya i a França ho fan. Però ni la Guàrdia Civil ni la policia no ho practiquen. De fet, a Espanya els jutges poden veure-ho com una mostra de feblesa o connivència amb l'adversari.' Al documentari, de fet, es pot veure perfectament el paper de me-

Militants i simpatitzants de la CUP, davant la seu del partit el 20 -S. ALBERT SALAMÉ

Els clavells van ser un element recurrent i simbòlic durant la jornada del 20 de setembre. ALBERT SALAMÉ

diadors de Sànchez i Cuixart i dels Mossos, i com la justícia, pels mateixos fets, els acusa de sediciosos i pertinença a organització criminal.

El setge a la CUP

El documental relata un segon cas molt menys explicat: el setge policíac que va rebre la CUP, i sense ordre judicial. I aquí es destaquen les explicacions de David Fernández, que hi era present: la policia espanyola va rellevar el comandament amb qui negociava David Fernández per un comandament molt més agressiu i negatiu. El primer el van rellevar quan havia acceptat de retirar el dispositiu uns quants metres fins que no aparegués l'ordre judicial. No va aparèixer mai. El segon va ser sempre molt més agressiu. Però, al cap de vuit hores de setge, se'n vana anar. 'Qui la va donar, l'ordre d'anar a la CUP? I sense ordre judicial!

El documental hi posa una mica de seny i reconstrueix allò que realment va passar: els Jordis van fer de mediadors

Aquesta pregunta també se l'hauria de fer el jutge. Perquè algú la devia donar, aquella ordre. I si no, també seria molt greu. Vuit hores assejant un partit polític sense ordres de ningú? –diu Alcarazo–. Això va més enllà d'un partit polític. Va ser un atac flagrant al dret d'associació. D'aquella jornada, nosaltres n'hem volgut destacar aquest fet perquè se n'ha parlat molt menys', deia Jaume Roures.

Conseqüències legals

Lluís Alcarazo diu: 'Sé que els advocats tenen interès a fer servir algunes imatges del documental per a presentar davant la justícia. No sé quin abast tindria del punt de vista legal. Però el documental sí que pot servir per a prendre consciència que s'ha fet una construcció fictícia d'un relat que ha volgut presentar els fets del 20 de setembre com una jornada violenta en-

capçalada per una mena de feres que eren els Jordis, amb la connivència dels Mossos. El documental hi posa una mica de seny i reconstrueix allò que realment va passar: els Jordis van fer de mediadors. Van estar en contacte permanent amb la Guàrdia Civil i els Mossos d'Esquadra. I la seva missió va ser que allò no sortís de mare i que no hi hagués cap acte violent. I així va ser. Fins que no es va desconvocar, cap problema, no va haver-hi.' Només a la matinada, i amb la manifestació desconvocada, els Mossos van actuar.

'Llibertat presos polítics!'

Avui el documental es podrà veure a TV3. Ja es veurà quines audiències aconseguirà. De moment, el dia de l'estrena, va aconseguir minuts llargs d'aplaudiments i crits de llibertat presos polítics. ■

Música Cinc anys del festival Vida

Cultura popular Llegendes de Catalunya a Sant Martí de Tous

Festivals Música Antiga dels Pirineus

VilaWeb { Paper >30-1/6-7/2018

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

*Pep Gimeno 'Botifarra' s'estrena en format
simfònic amb arranjaments de Pau Cháfer,
convidats especials i l'Orquestra de València, sota
la direcció d'Octavio Más-Arocas*

PEP GIMENO 'BOTIFARRA' I PAU CHÁFER: LA SIMFONIA DE LA CULTURA POPULAR

Pep Gimeno i Pau Cháfer, al sofà de l'estudi. CEDIDA

PEP GIMENO 'BOTIFARRA' | PAU CHÁFER: LA SIMFONIA DE LA CULTURA POPULAR

Música Pep Gimeno 'Botifarra' s'estrena en format simfònic amb arranjaments de Pau Cháfer, convidats especials i l'Orquestra de València, sota la direcció d'Octavio Más-Arocas

PAU BENAVENT

Quan cantava cants de batre la gent se'n burlava i ara els aprecia tothom, n'he cantat al carrer i al Saló de Cent de Barcelona.' Aquesta confessió del cantant de Xàtiva Pep Gimeno 'Botifarra' resumeix el sentit de la seua feina impagable. L'anomenat 'fenomen Botifarra' ha ajudat a fer pujar l'autoestima dels valencians i a unir una societat complexa que s'enorgulleix de les seues tradicions a colp de timó, motivada per gent com ell.

És manyà de l'Ajuntament de Xàtiva i, alhora, és un dels cantants més valorats i sol·licitats de la música d'arrel. Canta

en nits d'albaes, festes majors, àpats, presentacions d'actes institucionals, fa col·laboracions diverses, va construint un museu etnològic al terme de Xàtiva i protagonitza el programa 'Bambant per casa' d'À Punt amb el prestigiós cantant d'arrel Miquel Gil. Però encara té temps d'estar amb la família o d'apeixar les gallines i les cabres que té a la caseta de camp, a la vora del riu Albaida.

No té telèfon mòbil, ni cotxe. En canvi, sap el nom de tots els estris dels llauradors i dels arreus dels animals, els refranys de molts pobles i les característiques fonètiques dels parlars dels Països Valencians. Recita de memòria centenars de frases fetes, parèmies, embarbussaments, romanços, contes, etc.

Passió per la cultura popular

Pep es va criar amb la seua àvia de Benigànim (Vall d'Albaida) aprenent cançons i dites populars i va començar a enregistrar el patrimoni sonor valencià quan tenia setze anys, amb dificultats tècniques i barreres socio-culturals: 'L'any 73 o 74 anava de poble en poble per gravar persones majors, portava un radiocasset que pareixia un caixó de taronges i el Tio Vicent 'el Moreno' (Torrella, la Costera) no volia cantar-me cants de batre perquè deia que eren cants de patir. Em preguntava l'edat i em deia que em deixara estar de cants de batre i que anara a festejar.'

Aquests cants de batre, les havaneres, els fandangos o els boleros són el reper-

L'encarregat de dirigir la fusió entre Botifarra i l'Orquestra de València és Octavio Más-Arocas, de Bunyol . P.B.

tori de l'espectacle *Simfònic*. Pep Botifarra & Pau Cháfer. Orquestra de València. S'entrenen el divendres 29 de juny al Palau de la Música de València i el dissabte 30 de juny al Gran Teatre de Xàtiva.

Botifarra ha cantat el seu repertori amb rondalles, grups de rock, d'electrònica, d'arrel, jazz o pop i, segurament, només li falta actuar amb un grup de heavy metal. El seu debut amb l'Orquestra de València és un pas endavant en la divulgació de la cultura popular que ha après de les persones majors i dels seus mestres, com Vicent Cháfer, que va ser company seu al grup de música tradicional Sarau i que, alhora, és el pare de Pau Cháfer, arranjador i pianista de l'espectacle. Botifarra explica: 'Pau ha mamat la música tradicional des de menut amb son pare i sa mare, sap què fa. Quan vaig sentir els arranjaments se'm va ericonar la pell del tors i vaig pensar: "Com pot ser que la música popular pugui arribar a eixe punt?" D'una gravació on canta una iaia, mentre s'acompanya tocant a la taula, ix tota eixa obra musical. El més fort és que jo no he fet res, Pau s'ha passat mil nits sense dormir.'

Un concert amb 1.700 pàgines de partitures

Pau Cháfer no havia escrit mai per a orquestra: 'Ha sigut un repte que m'ha costat salut, no sabia on em clavava, pensava que seria una faena complexa pel gran ventall d'instruments de l'orquestra, però ha estat al contrari, això et dona moltes possibilitats creatives. I, a més, amb l'Orquestra de València no hi ha problemes, ho poden tocar tot. Jo he escrit el que sentia en cada moment, sense planificar.'

Les cançons que va recollir Pep prenen volada amb tots els colors de l'orquestra i la rondalla, sonen a flamenc, a sarsuela o jazz i tenen aires de banda sonora, però mantenen l'essència de la música tradicional que Pau ha adquirit d'ençà que era ben menut: 'Quan tenia cinc anys veia Pep cantar amb el grup Sarau en companyia dels pares. Feien moltes actuacions i el meu germà i jo dormíem al cotxe, al costat de l'escenari. Ens hem criat escoltant aquesta música tradicional. És la nostra música que, al contrari d'altres músiques d'arrel, com el flamenc, ha estat molts anys després-tigiada. Cal tornar-li el valor.'

Adaptar cançons per a una formació gran o de caire simfònic és una experiència que han fet bandes, corals, orquestres, grups i cantants diversos. Joan Manuel Serrat, Andreu Valor o Verdcel han arranjat el seu repertori per a banda de música. Raimon, La Raíz, Pau Alabajos o Antònia Font ho han fet per a orquestra. Però l'experiència de fusionar un grup de música d'arrel amb una formació simfònica té un precedent important en el disc que va fer Al Tall amb la Banda de Torrent, l'any 2001, i és un dels objectius de la Simfònica de Còbra i Corda de Catalunya.

L'encarregat de dirigir la fusió entre Botifarra i l'Orquestra de València és Octavio Más-Arocas, de Bunyol (Foia de Bunyol); el director de l'Orquestra Simfònica de Mansfield (Ohio, Estats Units) ha viatjat expressament per a l'ocasió: 'Fa molts anys que visc fora, als Estats Units, Europa o Sud-amèrica. Fer aquests concerts és especial, sóc a prop de la família i treballo al Palau, que sempre ha significat molt per a mi. Un no s'adona de què significa la terreta fins que no va fora. Dirigir l'Orquestra de València per pri-

mera volta, amb tots els seus professors i els artistes que hi participen, és molt emotiu. A més, fem un homenatge a la música valenciana en tots els sentits, és la música amb què hem crescut, en què ens identifiquem. Per una altra banda, Pau ha fet uns arranjaments en què es nota que ve del jazz i, alhora, ha treballat molt les característiques de la música tradicional, és una obra molt vocal. Ha escrit sense limitacions. Al final, l'espectacle arriba al cor, és molt emotiu.'

Sis convidats especials per a acompanyar Botifarra

Hi participen Miquel Gil i Vicent Torrent d'Al Tall, el cantautor Feliu Ventura, el tenor Javier Agulló, el cantant Paco Muñoz. I Marina Rossell, que segueix tots els treballs del Botifarra: 'D'en Pep, me n'agrada la manera que té de retornar totes aquestes cançons que estan enganxades a la terra, mesclades entre la sal, el vent, el cel i els perfums dels tarongers. En Pep és una persona deliciosa que estima la gent gran i això és molt bonic, és un gran elogi a la humanitat, perquè els grans i els petits ens han de guiar. A més, comparteixo amb ell aquesta necessitat de barrejar-se amb músics de totes les generacions. Això et dóna oxigen, és un intercanvi en què sempre aprens. Ho he fet amb Paco Ibáñez, Maria Dolores Pradera, Mishima i Cesck Freixas, entre molts altres.'

Marina Rossell acaba de tornar de Varsòvia, on ha cantant al congrés internacional europeu de les dones deportades: 'A més que m'agrada la música d'en Pep, he de dir que m'atreu qualsevol proposta de València perquè m'atreuen les palmeres i el perfume del taronger, sé que m'hi trobaré molt bé. Al cap i a la fi és una manera d'estar dins una història, m'encanta.'

En total hi haurà 94 persones a l'escenari: 72 professors d'orquestra, 16 músics de rondalla i 6 cantants. Segons Pep Gimeno 'Botifarra': 'Cantar amb tots aquests artistes és una gran satisfacció. Ara, jo estic acovardit només de pensar en el director, que no conec, i en tota aquella gent que pareix que s'hagueren

engolit el cullerot, encara sort que els meus estan tocant amb mi.'

Simfònic. Pep Botifarra & Pau Cháfer. Orquestra de València és un homenatge a la cultura popular del País Valencià i a tota la gent que ha transmès els seus coneixements de generació en generació.

En paraules de Pep: 'Jo m'aborrone de sentir les peces, m'entra pesar quan sent l'orquestra perquè vaig fent-me major, plore i m'emocione. Jo que he sigut més fort que les roques! Pense en tots els majors, en tot el que han fet, pense en l'orgull que tenen els seus néts i fills... què gran que és tot això. Ai, si aquestes persones alçaren el cap i veieren aquest concert on sonen les seues cançons... La Tia Milieta, el Tio Vicent Moreno, la Tia Rilla, la Tia Tereseta, la cadirera...'

Adaptar cançons per a una formació gran o de caire simfònic és una experiència que han fet bandes, corals, orquestres, grups i cantants diversos

En total hi haurà 94 persones a l'escenari: 72 professors d'orquestra, 16 músics de rondalla i 6 cantants. P.B.

GRUPS **EMERGENTS** | **DE RENOM** AL FESTIVAL **VIDA**

Festivals Franz Ferdinand, St. Vincent, el Petit de ca l'Eril, Núria Graham i Albert Pla són alguns dels grups que hi actuaran

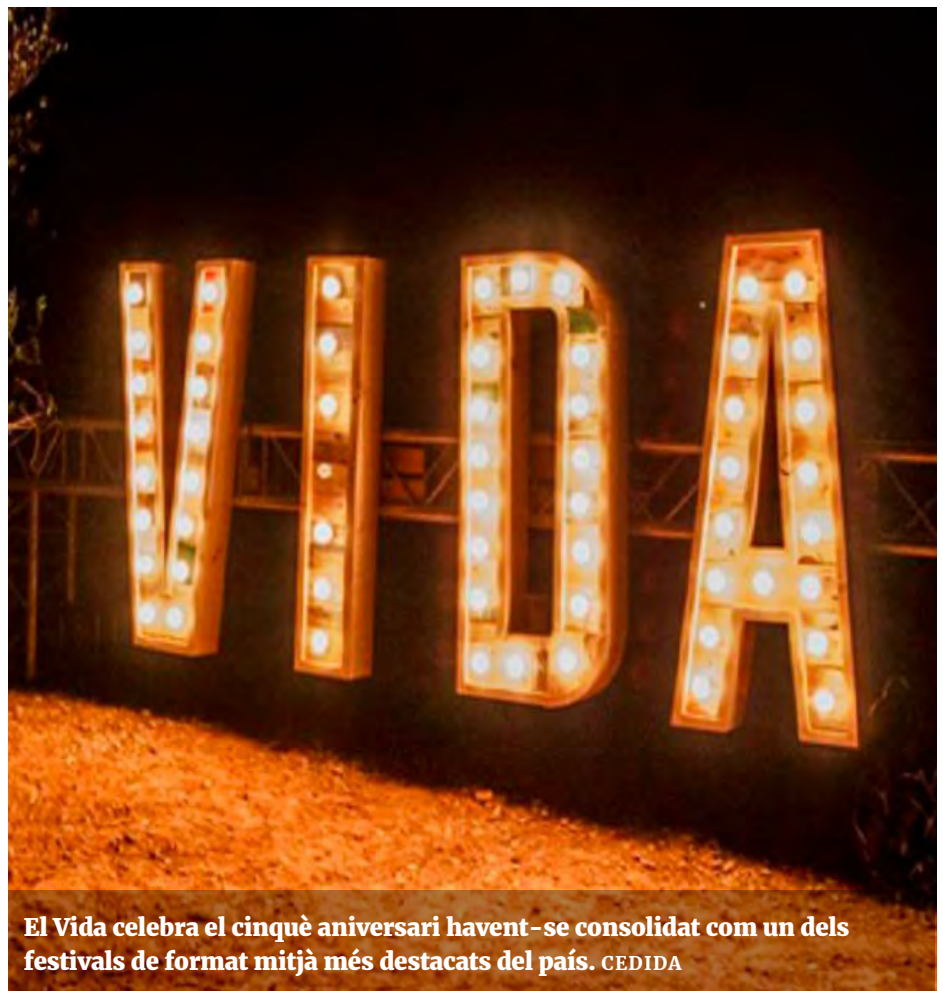
REDACCIÓ

Aquest cap de setmana, el Vida celebra el cinquè aniversari havent-se consolidat com un dels festivals de format mitjà més destacats del país. I per celebrar-ho s'ha dissenyat una programació eclèctica que destaca tant per la presència d'artistes de gran renom com per la de prometedors grups emergents. Fins diumenge, passaran per la Masia d'en Cabanyes, a Vilanova i la Geltrú, músics tan diversos com ara Los Planetas, Franz Ferdinand, St. Vincent, el Petit de ca l'Eril, Núria Graham i Albert Pla.

Els plats forts de la nit de divendres són els concerts dels escocesos Franz Ferdinand i de St. Vincent, que porta a Vilanova l'àlbum més personal, emocional i crític que ha fet fins ara. També hi haurà Joe Crepusculo, Núria Graham i The New Raemon acompanyat de Mc Enroe, dos dels cantautors més brillants i talentosos del panorama actual. Tan- caran la vetllada el duet Za! i l'incombustible Guille Milkyway, que farà ballar els assistents fins a l'alba.

L'endemà, serà el torn del folk de ritmes relaxats d'Iron & Wine i la banda nord-americana They Might Be Giants. També hi sonaran Albert Pla, el Petit de ca l'Eril que presenta nou disc, i el rock descarat de Mourn. Diumenge, el festival encararà l'última jornada amb Great News, Maren Ladson i els vigatans Est Oest.

La programació de concerts del Vida es complementa amb l'oferta del Vida

El Vida celebra el cinquè aniversari havent-se consolidat com un dels festivals de format mitjà més destacats del país. CEDIDA

Club. Un espai on, després de l'èxit de l'any passat, es continuarà donant protagonisme a diferents discjòqueis amb residència en clubs i festivals tant nacionals com internacionals, així com a agitadors culturals de diversos àmbits.

Un altre punt fort del festival és l'entorn: la majoria de concerts es fan a la Masia d'en Cabanyes, una casa de pagès

neoclàssica, amb jardins extensos on munten mitja dotzena d'escenaris. Els concerts més multitudinaris es fan a l'esplanada, però també es pot sentir música en espais singulars: al mig del bosc, en una cabana de fusta o en un escenari que és una barca. I les propostes diürnes i de música electrònica seran a la Daurada Beach Club, al moll de Ponent de Vilanova i la Geltrú.

KEPA JUNKERA, MOXIE, PAU RIBA I JOAN GARRIGA, PLATS FORTS DEL DESFOLCA'T

Festivals La programació d'enguany combina grups catalans, irlandesos i bascs en un total de tretze concerts

La programació d'enguany combina grups catalans, irlandesos i bascs en un total de tretze concerts.

CEDIDA

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana, Calaf es converteix en la capital catalana de la música popular i tradicional perquè s'hi fa el festival Defolca't. Hi participen una dotzena de grups i hi haurà moltes activitats paral·leles. Els caps de cartell són Kepa Junkera, Moxie, Lúdia Pujol, Pau Riba i Joan Garriga i el Mariatxi Galàctic. Completen el cartell Vent Endins, la Viu viu, Pony Pisador, Dj Mussol + PD Belda, Duetu, Ballaveu, un concurs de música itinerant, una matinal de cultura popular i un vermut glosat amb Cor de Carxofa.

La programació d'enguany combina grups catalans, irlandesos i bascs en un total de tretze concerts. El primer serà el del grup Vent Endins, divendres a les 22.00 al casino de Calaf. El grup, que classifica la seva música com a pop rural, presentarà el primer disc, *En un moment per aturar-se*. La inauguració oficial del festival serà dissabte al vespre a la plaça Gran amb els concerts de Kepa Junkera i els irlandesos Moxie. Junkera presentarà el seu darrer projecte, *FOK*, un apropament cap a la cultura mediterrània amb peces tradicionals de tot el país. Pel que fa a Moxie, portaran fins a Calaf el seu so neoirlandès que barreja música folk amb rock, jazz i house.

La cantautora Lúdia Pujol oferirà un concert íntim a la portalada de la Capella

de l'Antic Hospital. En aquest mateix espai, també hi actuarà Pau Riba, amb l'espectacle 'Pau-Sol', en què interpreta cançons i poemes acompanyat només de la seva guitarra. Joan Garriga i el Mariatxi Galàctic, banda de 'rúmbia vallesana', faran ballar tothom a la plaça del Ravallet dissabte al vespre, una vetllada que es tancarà amb una sessió de PD Belda i Dj Mussol.

La programació del Desfolca't acabarà diumenge al matí a la plaça dels Arbres amb la matinal de cultura popular. Hi participaran els gegants de Calaf, els Diables de l'Alta Segarra, l'Associació Calamanda i diverses colles bastoneres. Tot seguit, es farà un vermut glossat de la mà de l'associació Cor de Carxofa.

Sant Martí de Tous sempre ha estat escenari de diverses narracions mítiques. LLDC

LLEGENDES DE TOT EL PAÍS A SANT MARTÍ DE TOUS

Festivals Enguany, al festival Llegendes de Catalunya, s'hi podran sentir rondalles del Camp de Tarragona, les Garrigues, el Gironès, Barcelona i Alcoi

REDACCIÓ

Sant Martí de Tous sempre ha estat escenari de diverses narracions mítiques, i per aquest motiu aquest cap de setmana s'hi fa el festival de Llegendes de Catalunya. La trobada, que va començar a fer-se l'any 2010, té l'objectiu de recuperar, potenciar i difondre els centenars d'històries populars que hi ha a tot el país. Per això, el poble s'omplirà de llegendes de tota mena i també de tallers sobre narració, presentacions literàries, activitats infantils... A més, l'escriptora i periodista Empar Moliner

explicarà la seva particular versió d'algunes llegendes tot relacionant-les amb tres vins diferents.

L'activitat estrella del festival és l'Apagada de Misteri, que es fa dissabte al vespre al pati interior del castell de Sant Martí de Tous. Tot el poble apaga l'enllumenat públic i els carrers de la vila s'il·luminen amb més de sis mil espelmes que marquen un recorregut. Durant el camí, es van fent parades per a explicar llegendes misterioses, i la ruta culmina amb una última llegenda al pati del castell. De la interpretació, se n'encarrega cada any un actor o una actriu diferent, i enguany anirà a càrrec d'Àurea Már-

quez, que actualment apareix a la sèrie de TV3 'Com si fos ahir'.

Però l'acte central del festival són els Racons de Llegenda, que es fa entre dissabte a la tarda i diumenge al matí. Diversos indrets del poble es transformen en escenaris per a explicar rondalles de tot el país. N'hi ha algunes de fixes que es van repetint, com ara la de les Dones d'Aigua, però en cada certamen hi ha noves incorporacions. D'aquesta manera, enguany es podran sentir llegendes provinents de Monells, les Garrigues, Barcelona, Vilabella, Farena, Alcoi i Benaiçama. Totes tenen en comú que estan estretament lligades a les localitats d'on provenen.

TRENTA-SET MUNICIPIIS DELS PIRINEUS S'OMPLEN AMB MÚSICA ANTIGA

Festivals L'Escolania de Montserrat inaugura el Festival de Música Antiga dels Pirineus

REDACCIÓ

El Festival de Música Antiga dels Pirineus omple de solistes i de grups de música antiga trenta-set municipis de les comarques pirinenques del Principat, d'Andorra i de la Catalunya Nord, del 29 de juny al 26 d'agost. El programa comença amb l'actuació de l'Escolania i la Capella de Música de Montserrat a la Seu d'Urgell amb composicions de Joan Cererols, divendres 29 de juny.

El certamen tornarà a combinar música, patrimoni i turisme. 'El festival vol vincular la música antiga amb el territori de la manera més transversal possible, arribant a tots els racons dels Pirineus', va declarar el batlle de la Seu d'Urgell, Albert Batalla. Enguany hi ha cinc municipis que se sumen al festival, són Vilanova de Banat, Massaners, Bellver de Cerdanya, Llavorsí i Pesillà de la Ribera.

Així doncs, aquest cap de setmana, la Pyrenaus Ensemble interpreta les 'Quatre Estacions' de Vivaldi a Ripoll, a Bellver i al llac d'Engolasters d'Andorra. La Vall de Boí és l'escenari per al primer concert de la soprano María Hinojosa. A més a més, el Cor de Noies de l'Orfeó Català fan arribar 'Ressons de l'antiga Europa' a Tremp i a Berga, The Illyria Consort porta 'Tresors vienesos' a Escalari i Berga i Locus Desperatus permet un viatge al passat a la col·legiata de Mur amb 'La música a la capella reial de Martí l'Humà'. La música del segle XIII d'Eduardo Paniagua i l'actuació de la violoncel·lista Amparo Lacruz, tanquen el cartell.

Enguany hi ha cinc municipis que se sumen al festival. ACN

D'altra banda, per segon any consecutiu, el festival acosta la música a col·lectius en risc d'exclusió i organitza disset concerts de trenta-cinc minuts interactius dirigits a persones amb discapacitats mentals o motrius. Per assegurar-se que els grups puguin conèixer la música que escoltaran de primera mà, el festival organitza tallers divulgatius abans de cada recital. A més, quan hi ha

demanda, el concert ofereix un lloc reservat per a aquests col·lectius als concerts convencionals.

Com a novetat, el festival ofereix 'Escapades Musicals', activitats complementàries als concerts, com ara visites guiades o passejades per l'entorn natural. També hi ha lloc per a la gastronomia local amb 'Gastro Films', en què es mariden productes de la zona amb la projecció d'un documental. III

VALÈNCIA ESTRENA FESTIVAL: EL 4EVER FEST

Festivals Simple Minds, Kaiser Chiefs i The Prodigy són alguns dels caps de cartell

Les dues jornades seran amenitzades per diversos discjòqueis convidats que posaran música entre concerts. VF

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana neix a València un nou festival, el 4ever València Fest. Durarà dos dies, es farà a la zona de la Marina i en el programa hi ha representació molt destacada de músics internacionals: Simple Minds, Kaiser Chiefs, The

Prodigy... Segons que expliquen els organitzadors, l'objectiu del festival és tornar a situar València en el mapa de les rondes que fan els artistes internacionals. Per això s'ha dissenyat una programació atractiva que també combina música, sol, mar i gastronomia en un marc incomparable.

El recinte obrirà la porta divendres a les 18.00, en una jornada que inaugurarà

el so rock de la banda valenciana Els Radiadors. Després arribaran els incombustibles The Jesus and Mary Chain amb el nou disc, *Damage and Joy*, seguits per les lletres visceralment de The Cult. Els esperats Simple Minds pujaran a l'escenari a les 23.00, disposats a reviure el màgic concert que van fer a València ja fa més de trenta anys. La magnífica unió de Santiago Auserón i Sexy Sadie posaran el punt final al primer dia de festival.

La segona jornada de concerts també començarà amb regust valencià de la mà The X. Els prendrà el relleu el devastador directe de Killing Joke, que omplirà de foc i sofre la Marina, i que deixarà pas als gal·lesos Manic Street Preachers, que arriben al 4ever amb nou disc sota el braç, *Resistance is Futile*. Els himnes de Kaiser Chiefs faran cantar al públic a partir de les 22:30, i tot seguit el protagonisme serà per a la inconfusible electrònica punk de The Prodigy. Un final immillorable que es completarà amb un duel de discjòqueis i que tancarà el festival.

Les dues jornades seran amenitzades per diversos discjòqueis convidats que posaran música entre concerts. La gastronomia també serà una de les protagonistes del 4ever València Fest, que prepara una ruta gastronòmica per alguns dels millors restaurants de la zona: Casa Muntanya, Casa Roberto, Goya Gallery, la Marítima i Malabar.

José Sacristán a 'Formentera Lady'. ACN

'FORMENTERA LADY', DE PAU DURÀ, ARRIBA ALS CINEMES AMB JOSÉ SACRISTÁN COM A PROTAGONISTA

L'opera prima de l'actor i director valencià Pau Durà, *Formentera Lady*, s'estrena aquest cap de setmana, després d'haver passat pel Festival de Cinema de Màlaga. Amb coproducció catalana, el film s'ambienta a Formentera i està protagonitzat per José Sacristán i Nora Navas. Entre les estrenes de la setmana, hi ha dues comèdies espanyoles més amb un músic retirat o en decadència com a protagonista: *Casi 40*, de David Trueba i *Oh! Mammy Blue*, el retorn de Carmen Maura a la gran pantalla. A més, destaca la cinta fantàstica del director japonès Takashi Miike *JoJo's Bizarre Adventure*, filmada parcialment a Catalunya, i el film d'animació alemany *Luis i els alienígenes*, que es projecta doblada al català.

Formentera Lady

Direcció: Pau Durà. Intèrprets: Nora Navas, Mireia Ros, Nuria Mencía; José Sacristán, Pau Durà, Jordi Sánchez.
Gènere: Comèdia.

Un vell músic hippie acostumat a viure al marge de la societat es veu obligat a tenir cura del seu nét perquè la filla se n'ha d'anar a treballar a França. Després de moltes reticències, decideix de fer-se càrrec del nen sense parar de tocar el banjo per Formentera.

Casi 40

Direcció: David Trueba. Intèrprets: Lucía Jiménez, Carolina África; Fernando Ramallo, Vito Sanz. Gènere: Comèdia.

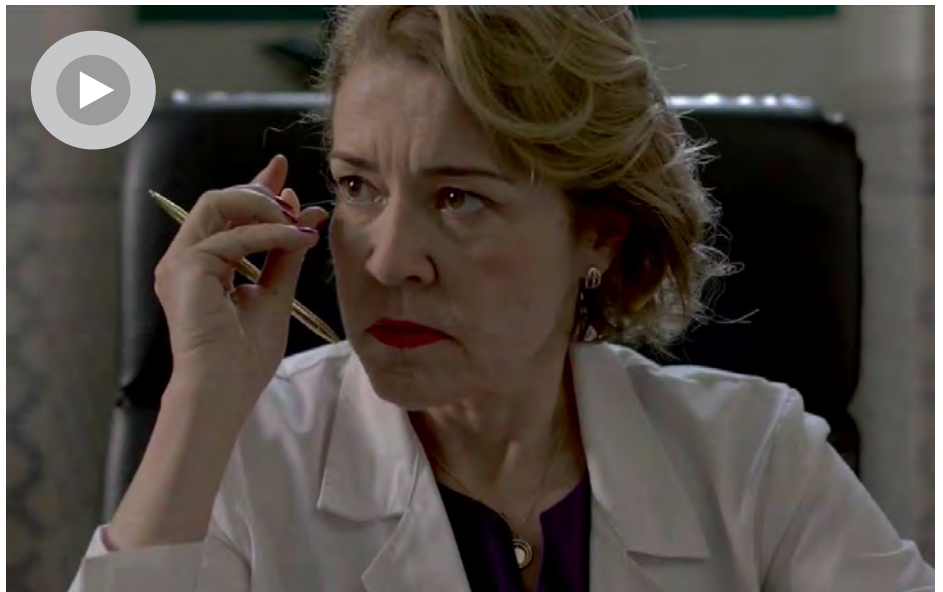
Després de molts anys, uns amics de joventut que han pres camins molt diferents es retroben. Ella és una cantant d'èxit ja retirada de l'escena. Ell sobreviu com a venedor de productes cosmètics i pretén relançar la carrera musical de qui va ser el seu amor d'adolescència.

Oh! Mammy Blue

Direcció: Antonio Hens. Intèrprets: Carmen Maura, Itziar Aizpuru, María José Alfonso; Ramón Barea, Emilio Buale, Carlo D'Ursi. Gènere: Comèdia.

La Laura és una llegendària cantant de rock que va arruïnar-se la carrera. Ara viu en una residència d'avis i prova d'animar-los a formar una banda de folk, amb l'oposició de la directora del centre. Un dia, la Laura rep la visita del seu nét, que vol convertir-se en una estrella de rock. Tot i que ja està retirada, al final decideix d'ajudar-lo a participar en un concurs de talents.

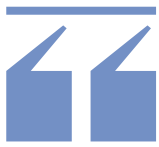

JoJo's Bizarre Adventure

Direcció: Takashi Miike. Intèrprets: Nana Komatsu, Arisa Mizuki; Kento Yamazaki, Ryūnosuke Kamiki, Masaki Okada. Gènere: Acció.

Josuke Higashikata és un estudiant d'institut amb una habilitat especial coneguda com a 'stand'. Després de fer servir aquests superpoders per evitar que es cometi un crim, es converteix en l'objectiu d'un assassí en sèrie que actua a la ciutat de Morio-cho.

El mestre, Samuel Van Der Sloot, és un supervivent de l'Holocaust holandès que, ves per on, havia estat company d'Anna Frank a l'escola d'Amsterdam

UNA FUGIDA PER EUROPA, D'AMSTERDAM A ALCOI

L'editorial Galerada ha publicat una nova novel·la de l'escriptor Carles Cortés, 'La vida dins dels ulls'

COBERTA DE 'LA VIDA DINS DELS ULLS',
DE CARLES CORTÉS, PUBLICAT
PER L'EDITORIAL GALERADA

REDACCIÓ

De ben petit, Nathan va fer amistat amb el veí del pis de dalt, Samuel, un holandès amb un passat enigmàtic, un fugitiu de l'holocaust nazi. En morir Samuel, Nathan troba *El quadern blau*, la transcripció d'un document del segle XV que narra en primera persona les vicissituds d'un jove jueu per la Mediterrània, de Constantinoble fins a Eivissa. A mesura que avança la lectura d'aquest document, Nathan ens explica la fugida per Europa, d'Amsterdam a Alcoi, del seu veí Samuel. Una novel·la d'ambientació històrica on el vertader protagonista és la recerca de la identitat per mitjà de dues històries creuades per l'atzar... o no. Parlem de l'argument de l'última novel·la de Carles Cortés (Alcoi, 1968), *La vida dins dels ulls*, publicada per l'editorial Galerada.

És en la relació del mestre i el deixeble que la novel·la es trava: el mestre, Samuel Van Der Sloot, és un supervivent de l'Holocaust holandès que, ves per on, havia estat company d'Anna Frank a l'escola d'Amsterdam d'on és originari. En la seva fugida, va a parar a Alcoi i hi fa amistat amb un nen que és qui, ja gran, explica la seva història. L'autor adverteix al començament que el llibre és basat en un personatge real que va conèixer.

Carles Cortés és autor també de les novel·les *Els silencis de Maria* (2008) i *Sara, la dona sense atributs* (2010), entre més, i dels relats fantàstics *La clau que obria tots els panys* (2015) i *El retorn dels llops marins* (2016). També ha escrit diverses peces teatrals.

TOMÀQUETS FARCITS

Per a un dinar o sopar d'estiu per
compartir amb amics

Ingredients

(per a quatre persones)

- 4 tomàquets de la varietat Rosa de la Reina
- 1 pot de tonyina de 250 g
- 1 pot de filets d'anxoves
- 2 cullerades de maonesa
- sal, pebre
- julivert picat
- un raig de llimona
- un grapat d'olives negres
- una mica d'olivada
- enciam variat

NEUS CUSCÓ

Tallem la tapa de sobre els tomàquets. Els buidem i els deixem escórrer.

En un bol, posem la polpa del tomàquet a trossos, la tonyina esmicolada, una mica de julivert picat, un raig de llimona, pebre negre i les puntes d'anxoves ben picades. Ho barregem tot ajudats per un parell de cullerades de maonesa.

Amb aquesta pasta farcim els tomàquets. A sobre hi posem un enreixat de quatre filets d'anxova. I al mig, una mica d'olivada i una oliva per decorar.

Acompanyem els tomàquets amb una mica d'enciam variat, que amanim amb crema de vinagre de Mòdena.

Llarena prova de col·lapsar el tribunal alemany enviant-hi milers de documents només en castellà

Pedro Sánchez anuncia que el govern espanyol no tindrà contacte amb Meritxell Serret

Divuit perles de la premsa espanyola presumint del paper del CNI (ara negat) en la detenció de Puigdemont

El TSJC diu que el delictes d'odi no protegeix la policia, sinó els col·lectius vulnerables

On seran traslladats els presos polítics?